Päewaleht

Ilmub igal äripäewal.

Üksikult maksab iga nummer 3 kop.

Toimetus on Tallinnas, Wiru uul. nr. 3.
Kõnetraat nr. 390.

Adressi muutmise eest 7 kop. ja endine adress kui ka selle nummer üles anda.

Adress kiri- ja rahakirjadele:
„Päewalehe" toimetusele, Tallinnas, въ г. Ревель.

Kuulutuste nonpareille-rida maksab 5 kop., reklame osas 10 kop., lehe eesotsas 15 kop.

„Päewaleht" maksab ühes kaasannetega:

Postiga ehk bagasiga saates:		Tallinnas koju kätte saates:		Toimetusest ise ära wiies:	
terwe aasta peale	5 rbl. 50 kop.	terwe aasta peale	5 rbl. — kop.	terwe aasta peale	4 rbl. 50 kop
poole „ „	2 „ 90 „	poole „ „	2 „ 70 „	poole „ „	2 „ 30 „
weerand „ „	1 „ 50 „	weerand „ „	1 „ 40 „	weerand „ „	1 „ 20 „
ühe kuu peale	— „ 55 „	ühe kuu peale	— „ 50 „	ühe kuu peale	— „ 45 „

Nr. 130. Teisipärwal, 10. (23.) juunil 1908. III. aastakäik.

Naisterahwaste eemaletõrjumisest ülikoolidest.

Wiimase rahwahariduse ministri ringkirja läbi on kõrgema hariduse saamine Wenemaal mitmelpidi kitsendatud. Kõige tuntawamaks, wõiks ütelda: kõige suuremaks hoobiks, on ta aga hariduse poole püüdwatele naisterahwastele, sest ülikoolid pandakse wabapealtkuulajate eest kinni, kelle hulka ka ülikoolides õppiwad naisterahwad käisiwad.

Nii mõnigi Eesti naisterahwas on selle läbi sunnitud kõrge hariduse saamise mõttest lahkuma, sest mitte kõikidel neidest ei ole wõimalik wäljamaale wõi Soomesse ülikooli minna.

Kuid wõimata on naisterahwa eest kõrgema hariduse teed kinni panna. Kui selle ringkirja määrused ülikoolide kohta tõesti makswaks jääwad, siis tuleb õppiwate naisterahwaste kohta tingimata neidsama seadusi maksma panna, mis õppiwate meesterahwaste kohta makswad on, s. o. naisterahwastele antagu neidesamade eksamide äraõtegemise järele, nagu meesterahwastelegi, õiguse ülikooli astuda ja ühesugused üliõpilase õiguse ja nimi.

Naisterahwaste ülikoolist eemaletõrjumise, õigemini wäljaheitmise kohta kirjutab Moskwa leht „Russkoje Slowo":

„Ei läinud weel kolmegi aastat sellest mööda, kui naisterahwas üle Wene ülikooli läwe astus ja juba peab ta sealt ära minema.

Jääb üks tee järele — kursustele. Kuid ka sinna on raske peaseda. Õppida soowijaid on niipalju, et isegi auurahaga lõpetanute hulgast walitakse. See tähendab, tuleb jälle tõenbaba, et uue ministri juhatusekirja läbi Wene naisterahwalt on wõimalus wõetud teaduse walguse poole peaseda.

Meie ei hakka mitte siin arutama, missuguseid mõtteid noor neiu, keda ülikoolist wälja aetakse, omas peas kaasa wiib; meie ei puuduta asja praktilist külge, kui soowitawad riiklisest seisukohast harimata emad on; jätame, wiimaks, ka küsimuse harutamata, kui seaduslik niisuguste juhatusekirjade ilmale ilmumine ilma riigiwolikogu kinnitamiseta on.

Jääme ainult ühe küsimuse juurde peatama: kas on meie naisterahwas oma ülikoolis wiibimise ajal seda walju abinõuu ära teeninud, mis tema wastu nüüd tarwitusele wõetud? Meie laseme selle kohta ühte tähtsat professori oma arwamist awaldada, kelle autoriteti ka walitsewad ringkonnad makswaks tunnistawad. Seda professori armastawad ja austawad üliõpilased. Kahe ülikooli kuuldesaalid, kus ta ettelugemist peab, on alati pealtkuulajatest täidetud. Ja ainult üks kord aastas — eksamide ajal — kardetakse tema juurde minna. Professor on kole-wali, nõuab nooresoolt põhjalikka teadmisi ja kes tema nõudmisi ei täida, neid laseb ta halastamata „läbi kukkuda".

Waadake, see professor kõneles meile wiimastest eksamidest. Waba naispealtkuulajate head eksamid paniwad teda imestama. Naisterahwad wastasiwad kindlasti ja awaldanud hulga teadmisi. Kõik olnud neidel selge. Kõik hästi sistematiseeritud.

Üleüldse olnud neidel rohkem teadmisi, kui meesterahwastel — üliõpilastel.

„Sagedasti juhtus nii, et üliõpilaselt wastust sain: „Ei saa aru, millest Teie küsite?.."

Panin sellesama küsimuse naispealtkuuljale ette ja saan mõistliku wastuse..."

Ja terwel eksami ajal oli professor ainult ühe neiu leidnud, kelle teadmised mitte rahuloldawad ei olnud.

Oiett ütelda on see arusaadaw, millest see tuleb, et naispealtkuuljal paremad teadmised on. Meil on tarwis meelde tuletada, missugusesse ebaloomulikku korda meie kõrgemad õpeasutused on seatud. Üliõpilasele, kes ülikooli lõpetab, antakse diplom, millega hulk õigusi ja eesõigusi ühendatud on, millega tõsisel teadusel midagi tegemist ei ole. Sellepärast on teatud protsent priwilligeritud seisuste noortsugu diplomi peale, kui abinõuu peale waatama hakkanud, mille läbi häid „ametikohti" saab.

Kui aga kord „ametipaik" see täht oli, mis neidele teed näitas, siis oli, muidugi, teadus kõrwaline asi, koguni tüütaw asi, iseäranis kui eksami professoriga tegemist oli, kes „läbi kukutab".

Ja sedasugu nooresoo mõtted ja püüdmised on ainult selles, et mitte läbi kukkuda, ja mitte õppimises.

Hoopis teistsuguse õhu tõiwad pealtkuuljad ülikoolidesse, iseäranis aga naispealtkuuljad.

Neidel ei olnud häid „ametipaikasi" oodata. Nad tuliwad teaduste hallikale ainult teaduse pärast . . .

Neide hoolsus, neide teadusehimu mojusiwad ka neide peale, kes diplomi pärast ülikooli oliwad läinud, ja ka neide juures tõusis õpihimu, misläbi terwe üliõpilaste kogu teadmiste pind kerkis. Wenemaa hakkas tõesti haritud inimesi ülikoolidest saama.

Weel hiljuti näitas, et „diplomi-ülikool" suremas on, ja tema waremetel uus ülikool elusse ärkab, mis kõikidele awatud on.

Kuid need õhulossid langesiwad kokku, nagu palju teisi.

Anti signal tagasisammumiseks.

Niisugust signali anda on raske ülesanne, ja selle jaoks peaks õige mõjuwaid põhjusi olema.

Waja oleks, [illegible] põhjusid pea awaldatakse, ütleb „Russkoje Slowo".

Riigiwolikogu, ajakirjandus ja seltskond tuleksiwad kohtlemata ministrile abiks suurema osa ringkirjas antud määrusi wajadusetaks teha."

Eesti Karskuseseltside Ringkiri.

VII. Eesti Karskuseseltside kongress peetakse Pärnus 21. ja 22. juunil 1908 ära. Kongressiga ühendatakse karskuse sihiline näitus ja 22. üleüldine rahwakoosolek.

Kongress algab kell 10 enne lõunat Pärnu Eesti Kooliseltsi ruumides.

Kesktoimekonna poolt wäljatöötatud päewakord on järgmine:

1 Kongressi awamine ja juhatuse walimine.
2 Eesti karskuse liikumise ülewaade. Seletaja W. Reiman.
3. Tiisikus ja alkohol. Seletaja Dr. S. Talwik.
4. Alkohol ja kiburus. Seletaja: Dr. Ottas.
5. Alkohol ja surewus. Seletaja: stud. Annusson.
6 Alkohol ja rahwamajandus. Seletajad: stud. jur. A. Jung. stud. jur. Sabas.
7. Alkohol ja tööliste küsimus. Seletaja: J. A. Rahamägi.
8. Alkohol ja kool. Seletajad: A. Jürgenstein. [illegible] A. Rahamägi; karskuse õpetuse näitetunni annab Helmi Einberg.
9 Wõitlus alkoholi wastu.
10. Jookswad asjad.

Kõnelejatest on praegu ainult need ära tähendatud, kes juba kindlasti tulla on lubanud. Kutsutud on aga Kesktoimekonna poolt iga küsimuse seletajaks mitu isikut, kelledest paljud weel wastanud ei ole.

*

Näitus tahab karskuse kirjanduse, õpetlikude abinõuude, tabellite ja alkoholita jookide kohta ülewaadet anda. Wõimalikult ühendatakse näitusega ka alkoholita jookide walmistamise õpetus.

*

Pühapäewa pärastlõunane rahwakoosolek peab laiemaid ringkondasid karskuse asjaga tutwustama ja üleüldist huwitust äratama. Sellekssamaks otstarbeks on kesktoimekond Pärnu korralduse ja eeltööde kommiteele kohuseks teinud kohalikkusid waimulikkusid paluda 22. juunil kõigis Eesti kirikutes karskuse jumalateenistust pidada.

Tähtis meie karskusetöö edendamiseks on, et meie wõimalust, suuremal arwul kokku tulla ja ühtselt oma sihtisid selgitada, tarwitamata ei jäta. Tuletame siin weel kord meelde, et täie healeõigusega kongressil, s. o. seltside asemikkudekogu koosolekul, ainult need seltsid osawõtta wõiwad, kes keskkohaga ühinenud ja oma kohustused wiimase wastu täitnud on, ehk kes seda weel enne kongressi istumiste algust teewad. Kesktoimekond julgeb loota, et ükski selts, kongressi tähtsust ära tundes, oma asemikust saatmata ei jäta. Saadikuid walida wõib pea- ehk eestseisuse koosolek. Kutsutud on ka hariduseseltside karskuse osakondade asemikud.

Kongressi ajaks on korralduse komitee poolt kooli seltsi ruumides alkoholita einelaud.

Sissekäigu pilet maksab kogu aja eest 50 kop., iga üksiku koosoleku eest 15 kop. Rahwakoosolekule on sisseminek maksuta.

Seltside saadikuid, kes kongressi ajaks prii korterit soowiwad, palutakse seda aegsasti Pärnu eeltööde komiteele teatada (r. Перновъ. Pärnu Eesti karskuse selts.)

*

Eesti Karskuse seltside 1907. aasta aruanne ühes selle aastase Kesktoimekonna töö ülewaatega ilmub pea trükist. Oleks soowida, et seltsid weel enne kongressi Kesktoimek. teataks, kui palju nemad aasta aruannet soowiwad, siis wõiks seltside asemikud neid isiklikult kongressi ajal koju ühes wõtta ja teaks asjaajaja, kui palju Pärnu kaasa wiima peab.

W. Reimani kõnet „Karskuse mõte", mida üks jagu seltsisi juba tellinud on, saab lastuse järele ka niisamati kongressi ajal kaasawõtta.

Seina tabelisi on senini ainult üksikud seltsid tellinud. Loodame, et Pärnusi ka neid üle terwe eestlaste maa laiali kantakse.

Peale selle on kõiki kesktoimekonna karskuse kirjandusi saada.

Kutsed ja ettewalmistused kongressile on selleläbi wiibinud, et enne arwatud kongressi asupaik Narwas muudetud pidi saama. Loodame aga, et teated aegsasti küllalt kohale jõuawad, et seltside osawõtmist wõimalikuks teha.

Eesti karskuseseltside kesktoimekond.

Üleskutse
Põhja-Liiwimaa põllum. seltsidele.

Maa puudus, kallis tööjõud ja põuewõitlus sünnitawad nüüdse-aja maapidajaid abinõuusi otsima, kudas iga üksik maatükk põllumehele rohkem sisse tooks, kui ta seni sisse toonud on. Põllupidajate seas hakkab ikka rohkem ja rohkem arusaamine laiali lagunema, et tungiwalt tarwis on parandusi ette wõtta. Aga kust saab põllumees tarwilikku juhatust? Abi selles asjas anda wõiks wast põllutöökoolid ja põlluteaduslikud raamatud, aga põllutöökoolisi pole meil olemasgi, millepärast wõõrsil olewates koolides ainult wäga harwad meie põllumeeste seast õpetust saawad.

Raamatud jälle üksinda ei jõua põllumehele tarwilikka parandusi selgeks teha, kui tegelikud juhatajad puuduwad. Tarwis põllutöö-kursusi, millest igaüks soowija rasketa osa wõtta wõiks, tarwis elawat juhatajat, kes ühes kui teises põllutööharus seletusi ja juhatusi anda wõiks.

Wäljamaal, kus maa harimine kõrgele järjele on tõusnud, on selleks põllutöö instruktorid tähtsalt kaasa aidanud. Et ka meie põllumehed nii kaugele jõuaks, peame iseenbale abi katsuma muretseda, sest teised seda meile wägise pakkuma ei tule.

Eesti Kubermangu põllumeesteseltsid on endale ka juba kaks instruktori muretsenud, kelle ülespidamiseks, peale seltside poolt maksetawate summade, ka maakassast iga aasta 2000 rubla antakse ja kes oma lühikese ametis oleku ajal Eestimaal wäga heade tagajärgedega töötanud on, kursustel õpetust andes ning nõuuküsijatele juhatust jagades.

Ka mõned Liiwimaa põllumeesteseltsid soowiks põllutöökursuseid toime panna ja põllutööasjanduses juhatust saada, aga see on neil instruktorite puudusel wõimata.

Kas siis Liiwimaa Eesti põllumehed tõesti peawad oma Eestimaa suguwendadest maha jääma? Waja ka Liiwimaale instruktorid ametisse seada. Instruktorid wõiks neidel samadel tingimistel töötada kui Eestimaalgi.

Teiste põllumeesteseltside poolt asja kohta osawõtmist lootes, palub Enge põllumeesteselts Pärnumaal peatselt järgmiste küsimiste kohta wastust sisse saata;

1) Kas oleks soowitaw instruktorite sisseseadmine Põhja-Liiwimaal ja mitu instruktori nimelt?

2) Kui suure summa selts omalt poolt wõiks instruktorite ülespidamiseks määrata?

3) Missuguse seltsi juurde peaks saama keskkommisjon asutatud?

Ema.

E. Barinkay jutustus. 4

Aga asi on üsna teisiti läinud! Ma käin omakseid iga pühapäew waatamas, aga soojaks meie wastamisi ei saa. Ma ei tunne neide juures kodust tundmust, ei tunne neide huwitusi; laste ja minu wahel pole mingisugust lahket sidet, nad tohiwad ainult wiisakad olla ja peawad endid ainult kõige paremast küljest näitama. Minu eluwiis ei kütkesta kedagi — meie wahel ei ole mingisugust ühendust!"

Ada wahib tummalt rääkijate peale, kes wastamisi oma muremõtteid wahetawad ja rõemsad on, et inimese on leidnud, kel ühesugused tundmused põue paisutawad. Walmus kärised üks sein tema ees lõhki ja laseb teda kaugele, kaugele waadata.

Ta näeb oma last, keda ta nii suure igatsusega ootab, suureks kaswanult ja iseseiswalt, näeb iseennast wanalt ja ise oma lapsest, kes ühe mehega wõi naisega ühte heitnud, lahutatud, kõrwalelükatud olewat. Aimdus üksiku wanakese piinast asub ta rinda ja paneb ta wärisema. Wanadus januneb armastuse järele, seda ütlewad temale neide kahe naise kaebtused, seda ütleb temale ta enese tundmus! Wanadus ootab noortelt tänu, sest temal on õigus, püha õigus selle tänu peale! Ja seda tänu on nii wähe, nii wähe leida!

Mõtted tõusewad ja tõusewad ta rinnas, süütawad heledad küünlad põlema ja walgustawad omakasu, mis inimese rinnas suure koha omale päriö ja teda teadmatalt karedaks teeb.

Ta mõtleb oma Pritsu ema peale, ja ta rinnast käib lõikaw häbitundmus läbi. Kui wäiklane, kui lahkuseta, kui alatu on ta olnud! Missugune peab ta oma mehe südames wälja nägema!? Kui wilets ja kitsarinnaline!

Mõtted mõtete järele, tundmused tundmuste järele woogawad temast üle, ja kui inimesed koolipoisid gümnaasiumi uksest wälja tormawad, tõuseb ta üles ja kaob kähku ühte kõrwaluulitsasse.

Ta ei suuda oma Pritsule nüüd silma waadata! Nüüd mitte! Üksi jalutab ta uulitsatel, üksi oma mõtetega; nagu tulised sõed põlewad wanakeste sõnad tema hinges ja maniisewad teda, et ta oma südamest kõik umbrohu wälja koristaks, mis seal kõik teised tundmused kinni on katnud!

Pärast uneta ööd, kui Prits ju ära läinud, lahkus ka tema majast. Ta ostis uulitsanurgalt ühe sinilillekimbu, wõttis kooki ja pudeli weini. Nõnda läks ta oma Pritsu ema juurde, aralt, kartlikult, õhetawatel palgetel!

Naugake laskis roosa lapsetukakese, mida ta ludus, kohkudes maha kukkuda, kui minijat oma ees nägi. Ja nii üsna teisiti kui enne. Täis waikist andekspalumist, üsna teises olekus ja üsna teiste silmadega.

„Ma igatsesin sinu järele, emakene!" ütles Ada soojalt. „Sellepärast pidin ma siia tulema!"

Ta pani kingitused laua peale ja otsis nagu kohmetu laps wanakese käsa.

Wanake ei lausunud endistest asjadest sõnagi, waid rääkis niisama soojalt wastu. See oli temal ju nii kerge. Wanad annawad ju nii heameelega andeks ja on ise armuawalduse eest tänulikud.

Ada tõmbas ühe jalapingi lähemale ja istus ema jalgade ette maha, ehk see küll selle wastu waidles. Ja siis hakkas ta jutustama Pritsust ja tema häist omadustest, tema lahkest peenetundelisest wiisist ja sellest, kui suurt rõemu nad oma wäikse, suure, elawa õnne üle juba ette tundsiwad.

Ta ilmitses selle juures nägu, mis enne tema arust nii inetu olnud, ja ei leidnud seda mitte sugugi enam inetu olewat — niisugune rõem säras nüüd sealt wälja. Wanakese pilgus oli niisugune auusus ja õrnus, et see otse liigutas. Temal oliwad selle näo kohta nii suured ilutundlised nõudmised olnud ja ta oli selle juures hoopis tähelepanemata jätnud kõige suuremad iludused: ema puhta uhkuse, truu südame sügawuse ja õrnuse!

Kahetsusest, häbist ja ärkawast armastusest kihutatud, jutustas ta kõik südame pealt ära, mis ta wiimastel nädalatel mõtelnud. Ja wanake wõttis selle usalduse waikse waimustusega wastu.

Iga päew ilmus Ada nüüd tema juurde; ta teadis, et ametikohused Pritsu eemal hoidsiwad. Kui üks prii päew tuli, mil ta arwata wõis, et Prits ema waatama läheb, saatis ta oma otsuse, mis ta ju ammu teinud, täide, et ennast proowida.

Ta läks wabisedes, aga siisgi täis tõsist tahtmist wanakese juurde.

„Emakene", ütles ta ja wõttis wanakese kätest kinni, „mul on sinu wastu suur palwel Kas lubad seda täita?"

„Heameelega, kui see minu wõimuses on?"

„Kui tahad, siis wõid ka! Ainult tahtma pead sa! Sa pead jälle meie juurde tulema — kuuled sa! Mina olin jõle, pealiskaudne, südameta inimene ja ei osanud sinust lugu pidada! Ma olin sinu wastu kole ja tahan oma süüdi lepitada ja sind armastada ja rawitseda, toita ja heaks teha, mis ma paha teinud olen. Meie elu peab üsna, üsna teiseks saama!"

Wanakene hakkas wärisema.

„Ei — ei!" kogeles ta. „See ei lähe! Sa wõiksid warsti jälle kahetseda, et —"

„Seda ei tohi sa ütelda, ema! Sa pead mind uskuma! Pead uskuma minu head tahtmist — ja minu armastust oma Pritsu wastu! Unusta ja anna andeks, et ma sinu wastu nii tundmuseta ja hull olin! Tule, tee minuga weel kord katset!"

Piinatult waatas wanakene temale otsa ja ta pea liikus eitawalt. Ada wõttis ärewalt ta ümbert kinni.

„Ära ütle mitte ei! Sa ei tohi ei ütelda! Minu mees soowib kõigest südamest, et ja meil oleksid. Tema kannatab, nähes, et see tema soow täide ei lähe! Ja minu süü läbi! Wabasta mind selle süükoorma alt — tule meie juurde!"

„Minu poeg on äranäinud, et nii parem on, et ma sinna ei pasi, et ma teie majarahu ja õnne ekstan."

„Aga, emakene, meie õnne ja rahu eksitab ainult minu mõtteta rumalus, sina mitte! Mulle on sind nüüd tarwis. Mulle on mu lapse jaoks wanaema tarwis! Sa pead teda armastama, peab teda hoidma ja walitsema, pead teda suureks kaswatada aitama!"

„Sul on ju ise ema!

Ada punastas ja raputas pead.

„Ehk ja õige wanaema wõib ainult sina olla! Sina oma õrna südamega, mida mina esiti walesti mõistsin!"

Unustawalt waatas ta wanakesele otsa. Sellest paistew eitaw joon tegi ta kurwaks.

„Sa ei taha? Sa karistad mind nii waljusti?"

Enne kui wastust saadi anda, koputati ukse pihta ja uks läks lahti. Läwel seisis Prits ja waatas neile imestades otsa.

Ada tormas temale wastu.

„Armas, armas mees, tule, aita mind! Meie ema on isemeelne. Ta ei taha meie juurde tulla, ehk ma teda küll südamest palun! Ta ei usalda mind enam! Ta tahab siia jääda ja meile on teda ometi nii wäga, nii wäga tarwis — eks ole tõsi, Prits? Meil peab ometi üks wanaema majas olema, kui poiss pärale jõuab! Räägi temaga! Tülitse temaga! Ütle temale, et ta mind nüüd täiesti usaldada wõib! Sinu sõnu usub ta ennemalt!"

Südamlikult, tõsiselt waatas imestaw mees oma abikaasale ärewusest ja armastusest hiilgawatesse silmadesse.

„Sa oled jälle endiseks saanud, mu armas, kallis naine! ütles ta tasakesi ja andis tale suud.

Ilma et Adat kätewahelt oleks lahti lasknud, jaatis ta tema oma ema ette. Õrnasti silitas ta wanakese närtsinud näga.

„Meie palume kahekesi, ema! Tee weel kord katset, küll siis näed, et asi läheb! Ja kui meie wahetewahel wast weel eksime — kolmas, wäike, magus, imewõimuline, kolmas teeb kõik jälle heaks! Kas usud seda nüüd, wanaemakene?!"

Ja wanaema uskus seda nüüd tõesti.

(Wõrp.)

Aedniku kool juuni-kuus.

Wiljapuuaias puhastatakse külitud ja pikiritud peenraid umbrohust ja kohendatakse maapinda. Waadatakse hoolega jätkatud puude järele, neide sidemeid lõdwemale lastes ja kaswusi teiwaste külge kinnitades. Maasika peenrad katetakse samblaga, ehk saepuruga, et walmiwad marjad mullaga ei saaks. Kuiwa ilmaga kastetakse kord nädalas uuesti istutatud wiljapuid. Maa neide all hoitakse umbrohust puhas ja kohe.

Juurewiljaaias puhastatakse peenraid umbrohust. Kuu lõpu poole mullatakse kapsaid ja kartulid. Peedid, porgandid, petersellid ja teised juurewiljad kitkutakse parasjõredaks. Hernestele ja ubadele pandakse toed alla. Selle kuu sees külwatakse ka talwerõikaid. Tahetakse häid suuri kõrwitsaid saada, peab neid tihti kastma.

„Aiatööleht"

Näpunäide kurkide kaswatamise kohta.

Paigutti kaswatatakse Õhtu-Wenemaal kurkisi järgmisel wiisil. Mõlema kurgiwao otsa lööbakse maa sisse ligi 1½ arssina pikkused teibakesed, mille külge ligi waksa kaugusest ükstelsest risti peenikesed latid köidetakse, nii et redeli moodi wälja näeb. Kurgiwäänded juhitakse neide redelite peale ülespoole kaswama. Niisuguse kaswatamisewiisi juures saawad kurgid paremini tolmutatud, kurgid ise kaswawad ilusamad, siledamad, ei lähe mädanema, ei riku neid usjid ega tigud, ei ka rooste nii hõlpsasti, kui harilku peenra peal kaswatamisewiisi juures.

„Aiatööleht".

4) Kas arwatakse wõimalikuks selles kirjalikult kokku leppida ehk peaks selleks põllumeesteseltside saadikutest kongressi kuhugile kokku kutsutama ja wiimasel korral, missuguse põllumeesteseltsi hooleks tuleks kongressi kokkukutsumine anda, ning kus kohas see ära pidada tuleks?

Adress: Enge põllumeesteselts, Enges Pärnumaal, чр. ст. Галликъ, Лифл. губ.

Kõikide Liiwimaa-Eesti põllumeesteseltside poolt lahket osawõtmist lootes

Enge p. s. eestseisus.

Omalt maalt.

Haridusministri Schwartzi

lahkumise kohta teatab „Russk. Slowo," et need jutud ikka kindlamaks minna Tema ametist lahkumisest hakati juba mõni päew peale ta ametisse nimetamist kõnelema. Wõib olla, et Schwartzi nimetamine ainult parempoolsete wale käiguks oli, kes selle inimese sellel puhul ette paniwad, kui politikawool nende poole kaldus. Schwartz oli hea plaanide täidesaatja, aga nagu pärast selgus, ei täitnud ka tema mitte kõiki lootuseid.

Teedeministri käsk.

Teedeminister pani raudteede ülemustele ette, et need teenijad tulewad kohtulikule wastutusele tõmmata, kes oma kohuseid rongide käigu juures küllalt hoolega ei täida, nii et selle läbi wõiks õnnetus sündida. Ka wastutuse alla wõetakse siisgi, kuigi küll õnnetust ei sündinud. Minister tahab nende abinõuude waral kiiresti häid tagajärgesi kätte saada ja sellel põhjusel on ka kohtu- ja siseministe asjade ministri wahel leping tehtud, et missugused asjad saaksiwad kiire aja jooksul läbi waadatud. Kohtukoja minister pani omalt poolt jälle palatide ja ringkonna kohtu esimeestele ringkirja teel ette, et raudteeteenijate asjad kiireie ülekuulamisele tulewad wõtta.

jt. **Wiljandimaalt.** Läinud nellipühil peeti siin ümbruses mitu pidu. Oliwad ilusad pühade ilmad ja mõrsjaehteline loodus meelitas igat ühte wälja, olgu see linnalane ehk muidu looduselaps maalane. Uusna laulu- ja mänguselts pani teisel pühal Uusna mõisas näitemängu toime, millest ilge elawasti ja rohkesti osa wõeti. Kalju-mäng „Suureb walmub" J. Orgusaarist, kanti labusasti ja rahuloldawalt ette, mis rahwale õige tublisti meeldis ja nalja tegi. Waheaegadel laulis seltsi segakoor mitu ilusat laulu ja mängis seltsi oma puhkpillide koor. Lõpuks ei puudunud ka tants ega ringmängud. Sissetulek oli kaunike, pileti raha, hoolimata sellest, et see odaw oli, isegi 50 rbl. ümber. Pidu korda wõib wäga ilusaks kiita, maha arwatud paar joobnud meest, kes joomastanud peadega teiste rahu rikkuma kippusiwad. On ilmas ikka weel inimesi, kes seda omale auuasjaks peawad, [illegible] wõiwad, et nad [illegible] jõudnud ja wõinud. [illegible] tuseks wõib aga seda pi- [illegible] paljude — sadade — inimeste seas ainult need kaks leidusiwad. Mõni kord, mitte paljude aastate eest, oli waewa päris, et korda inimestega pidada. Näha wõib, et korrapidamisega inimesed harjuwad.

— Põllumehed on külwitöödega lõpule saanud. Et wiimastel päewadel wihma ja soojust ei puudunud, siis tõusek wili ka priskesti üles. Ei puudu korralised ilmad, siis wõib tänawu wast paremat suwe-, kui taliwilja aastat oodata. Lina on siin, nagu oleks põllumehed eneste keskel maha teinud wõi rääkinud, hoopis wähem külwatud kui läinud aastatel. Enamasti on üks kolmandik ehk pool endisest arwust lina tehtud. Kes endisel määral külwasiwad, neid leidub wististi küll wäga wähe sekka. Kartuli ja kaera külwi on rohkendatud. Kui tähele panna, siis pole seda siin ka imeks panna, kuna kõik muud, liha, loomad ja hobused kallid, kus nüüd iseäranis wiimase kaswatuse peale rõhku panema hakatakse, on linad ainult odawad, ei tea kuhu neid müüa wõi panna?

Kõpust. Suwiste teisel pühal pidas Kõpu nooresoo ühisus endises walla magasidas raamatukogu heaks näitemüügi ära, kuna õhtul kohaliste tegelaste poolt kontsert anti ja näitemäng „Tuulte pöörises" ette kanti. Näitemüügist osawõtmine oli keskmine. Asju oli üle 500 numbri, mis müümise enampakkumise, õnnerattaga ja muul teel wiimaseni ära müüdi. Näitemängust osawõtmine oli elawam kui loota wõis, oli ju auuhinnaga kroonitud mäng ja ka tõesti tükk meie rahwa elust. Ettekandmine läks ka korda: iga osa jaoks oli kohane mängija wälja walitud. Iseäranis hästi mängisiwad hra Nilsenberg Jaani osa ja neiu Ojakäär Jaani ema osa. — Lõpuks oli wana tuttaw jalakeerutus, millest aga õieti wähe osa wõeti. Puhas sissetulek oli 800 rubla ümber. „Rhwl."

Kuresaarest. Eksamid. Kohalises gümnasiumis lõppesiwad eksamid mai kuu wiimastel päewadel. Lõpueksami tegiwad järgmised kaswandikud: Iwan Aulik, (eestlane) Ewald Wellig, Erich Bartelt, Reinhold Wildenberg ja Woldemar Koost (eestlane) Kuresaarest, Aleksander Elendt (eestl.) Mõnnustest Kärlalt, Paul Pielbutsch (eestl.) ja Woldemar Pielbusch (eestl.) Orisaarest, Jan Pogorzjelsky (poolakas) ja Jürt Zilinsky (leedulane). Ewald Wellig sai kuld auuraha ja Jan Pogorzjelsky hõbe auuraha.

Wäljast tegiwad eksami: Heinrich Punga, Tartust ja Hans Piip Wiljandimaalt, (on Kuresaares kooliõpetajaks) eestlased, Mendel Hilman ja Salomon Mihkelson Libawist, juudid, Wladislaw Klänk ja Krakowi ülikooli Dr. med. Swolken poolakad. Wiimane tegi ainult Wenekeeles eksami.

Kodukooliõpetajanna eksami tegiwad kohalise gümnasiumi juures neiud: Margarethe Frei ja Gertrud Michelsen, Kuresaarest, rahwakooliõpetaja eksami Eduard Lember, Muratsist ja Joh. Hallik, Pühast. „Heal."

Ansekülast. Juba on sellest teatatud, et siin 15. juunil kurttummade koolitamise heaks basaari peetakse, nimelt aga siis, kui ilm ilus on ja midagi iseäralist takistust ette ei tule. Ellegi tahaksin weel mõned sõnad selle ettewõtte kohta ütelda ja mõned mõtted awaldada. „Kurttummade basaar" — see sõna on Saaremaal juba kaunis tuttaw. Mitmed basaarid kurttummade heaks annawad tunnistust, et saarlased oma kurttummasi armastawad, neid nende üliturwast seisukorrast paremale seisukohale tahawad tõsta. See on inimliku südametunnistuse tundemärk. Sübt osawõtmine kurttummade koolitamise asjast olgu meile kauniks eeskujuks abiandmisele üleüldise hariduse heaks. Oh kui wäga tarwitawad meie rahwakoolid abi ja toetust! Aga seda ei anta! Kogunt põlgtusega waadatakse koolide peale. Sellepärast ei ole ka sugugi ime, et meie koolid nii wiletsal järjel seisawad. Ja ometi teeb haridus inimese alles inimeseks. Kui keegi „kõigeparemat" soowiks, siis peaks tema tõesti haridust soowima; kui ta aga seda ei tee, siis on tema soow ekslikne, eba soow. Elu on kord juba nõnda seatud, et igaüks oma eest peab tööd tegema, enese eest muretsema. Ja kes peab siin asja edendama? Kas rahwas ise. Pealegi tuleb ka riigiwalitsus rahwale selles asjas mõnes kohas appi. Ühisel jõul asugu rahwas hariduse kasuks tööle. Ainult ühine tegewus wõidab takistuseid, mis ette juhtuwad tulema. See paistab juba basaaride toimepanemisest meile wäga hästi silma. Kui igaüks ainult mõned kopikad lahke südamega hariduse heaks annaks, siis kaswaks juba kaunis suur summakene. Need anded ei teeks aga kedagi andjatest waeseks. Oleks soowida, et eestulewale basaarile, mis kurttummade heaks Anseküla kirikumõisa parkis 15. juunil ära saab peetud, ka rohkesti osawõtjaid ilmuks. Ka naabri koguduste poolt ootame lahket osawõtmist. Sissemineku basari aeda sünnib priitahtliku maksu eest. Jutlust teeb sel basaari päewal kirikus Karula õpetaja hra Wühner, kes kohaliku õpetaja palwe peale selleks pühapäewaks Ulemoalt siia tuleb. Ka kurttummade kooliõpetaja hra Nahnel on lubanud mõnda kurttumma kooli kaswandikku kaasa wõttes basaarist osawõtjatele huwitust pakuma tulla. „Saarl."

-ja. **Wändrast.** 7. ja 8. juunil pidas W. põllumeesteselts teist põllumeeste päewa. 7. juunil oli Pärnumaa põllutöökooli asutamise küsimus läbirääkimise ja otsustamise all. Selle küsimuse läbiharutamiseks oliwad kõikide Pärnumaa põllumeeste seltside asemikud põllumeeste päewale kutsutud. Ilmunud oliwad: Wändra põllumeesteseltsi poolt E. Tomingas ja H. Grojs, Enge p. s. poolt A. Martinson ja A. Juurikas, Saarde p. s. poolt M. Kiirats, Audru p. s. poolt J. Jürgenstein ja Prints, Taali asutatawa p. s. poolt J. Alberg, Tori asutatawa p. s. poolt hulk isikuid, kes eneste seast healetajateks M. Marisoni ja J. Gerbersoni walisiwad. Halliste p. s. oli omad arwamised kirjalikult saatnud. Peale saadikute oli põllumeeste päewal Wändra p. s. eestseisus, hulk liikmeid ja wõeraid. Kui seltsi esimees T. Adamberg, põll. päewa oli awanud, waliti tema juhatajaks ja seltsi kirjatoimetaja H. Awikson protokolli kirjutajaks.

Kutsutud wõeras Dr. agr. Raamot kõneles pikemalt põllutöökooli tarwidusest. Kitsad majanduslised olud sunniwad põllumehi erihariduse muretsema. Praegused põllumehed wõiwad enestele tarwilisi teadusi kursustelt omandada. Kursust on kõige sündsam põllutöökooli juures asutada, niihästi õpejõuude kui ruumide pärast. Päris kasu põllutöökoolist on nooresool, tulewastel peremeestel.

Et keskpõllutöökooli asi täideminemisel on, tuleb meil alampõllutöökooli üle aru pidada. Wenemaa alampõllutöökoolides antakse praktilist ja theoretilist õpetust, Daani- ja Saksamaal ainult theoretilist, kuna Soomemaa koolid nende wahel seisawad, kus theretilise õpetuse erakond praktikalise-ther. osakonna kõrwal töötab. Wiimati nimetatud maades antakse sellepärast üksi theoretilist õpetust, et neis maades eeskujulikka majapidamisi rohkesti on, millega õpilased juba enne kooli astumist tuttawad on. Meil, kus eeskujulikud talud puuduwad, tuleb koolis niihästi praktikalist kui theoretilist õpetust anda. Kui kroonu poolt kooli jaoks maad antakse ja rahalist abi kusgilt ei saa, et pea kooli asutamine meid kohkuma panema. Kool wõib ka iseennast ülespidada. Kõige wäiksem kulu oleks 4000 rub. aastas, mille maa sissetulek 1000 rub. ja 60 õpilase kooliraha à 50 rub. s. a. 8000 r. = 4000 rub. kinni kataksiwad.

Kõnele järgneb wäga elaw pikk läbirääkimine.

Olgugi, et alampõllutöökoolile 50—150 des. maast küll on, otsustatakse siisgi suurem tükk maad paluda, sest see annab koolile suurema sissetuleku, ja suurema maa juures wõib ka kõiki põllutööriistu ja masinaid kasulikult tarwitada, pealegi olla 27. dets. 1883 a. seaduse järele õigus alampõllutöökoolile kuni 500 des. maad lubada. Kooli kohaks soowitati Tori Seljakörtsi, Tori Soolörtsi, Enge mõisa ja Wana Kariste mõisa maad. Wiimane koht leiti kõige sündsam olema, sest ta on raudtee ääres, maa on hea, mõisa hooned kaunis korralikud ja kahe aasta pärast lõppeb senine rendikontraht. Ühel healel otsustati Wana Kariste mõisat kroonult paluda, kui mitte terwelt, siis kuni 800 des. ühes mõisa hoonetega.

Et wõimalik oleks kroonult maad ja kooli luba paluda, peawad palujal juridilise isiku õigused olema, mida seltsidel senisel kujul ühendatult mitte ei ole. Kooli asutamiseks tuleb seega uus selts asutada, kelle liikmeteks Pärnumaa p. s. asemikud on, kes eneste seast kooli kuratoriumi walib. Et kooliasutajad, kui nad kroonult abi tahawad, omalt poolt kooli ülespidamise eest hoolt peawad kandma, määratakse iga põll. seltsi maksuks kooli heaks wähemalt 50 rub. Uue seltsi põhjuskirja projekti ja kooli programmi walmistamine antakse Dr. agr. Raamoti kätte.

Kõige ägedamat waielust sünnitas õpilaste wanaduse alammäära määramine. Ja see oli asi, milles saadikud mitte ühehealelisele otsusele ei jõudnud. Enamus soowis wanaduse alamäärat 18. aastat määrata. Oma soowi põhjendasiwad nad selle peale, et poisikestel huwitus põllutöö wastu puudub, keha jõud pole praktika töös küllalt suur, noore kooliõpetaja wastu puudub wanematel usaldus ja ta ei saa oma koolis omandatud teadusi maksma panna, waid jääb lihtsalt isa poisiks. Teised soowiwad sellepärast 16. aastat alamääraks määrata, et siis kõige rohkem aega koolis äimiseks on ja ka wõimalus weel edasi õppida. Wiimaseks küsimuseks oli: kudas on wõimalik kooliõpetajaid kodukohtade külge köita. Usna õiglaselt otsustati, et siduwaid kohustusi ei wõi teha. See kool peab ise huwitust õpilastes kodukoha wastu äratama ja meie põllumeeste erihariduse tarwiduse selgeks tegema. Kuigi mõni kodumaalt lahkub, ei tee wiga: ta teenib Wenemaal kodukoha korraleseadmiseks ainelist jõudu.

Selle järele luges kirjatoimetaja protokolli ette, mille saadikud oma allkirjadega kinnitawad. (Järgneb.)

Ainult üks kord

katsuge suitsetada uut sorti

paberossisi

„ПОДАРОКЪ"

(Kingitus.)

20 tükki 6 kop.

Ottomanni wabrikust,

Peterburis,

siis olles tunnete, mis head paberossid tähendawad. t 4

Müüdakse igal pool.

Tartust. Kohalikus Puschkini tütarlaste gümnasiumis on järgmised kaswandikud õppimise lõpetanud: VII. klassis: Wenelased: Sinaida Babanowa, Olga Golowina, Nina Jakobowskaja, Helene Krjutschkowa, Sinaida Lenkin, Olga Panotshini, Anastasia Rassaekina, Wera Shepilewskaja, Eugenie Schmidt, Eugenie Trostnikow; eestlased: Adele Herzmann, Olga Huik, Emilie Jurak, Armilda Koch, Ella Koch, Leontine Käppa, Marie Leppik, Erika Lomber, Wera Maim, Pauline Michelson, Selma Michelson, Helmi Mauritz, Elisabet Ott, Amalie Palm, Juuli Paris, Marie Peks, Emilie Pilr, Martha Rei, Salme Raig, W. Rosenthal, Marie Rängel, Anna Sassi, Elsa Stallmeister, Elsbeth Thar, Olga Treuseldt, Helene Weisberg, Elisabet Wälbe. Hebrealane Klara Kahn; Lätlased Elisabet Kreewin ja Margarethe Tilzen.

Eugenie Schmidt ja Marg. Tilzen saiwad kuld auuraha. Elisabeth Ott hõbe auuraha.

VIII. (pedagogika) klassis lõpetasiwad õpimise: Klara Allik, Hilda Lõhmus, Helene Beinard, Ludmilla Wälbe, Valentine Johannson, Olga Karolina Ella Kallamees, Ida Kruus, Helmi Mankin, Anna Meos, Ina Põder, Lydia Reinik, Ellionor Ruus, Helmi Treler, Alide Zernalt, Olga Wassiljew, Helene Woskresenskaja, Sinaida Slakomanowa, Julia Snamenskaja, Klaudia Metsch, Maria Pane, Marta Popowa, Aleksandra Sumakowa, Anastasia Zarewskaja, Olga Jasfinskaja. „Elu".

Pärnust. Kohalise tütarlaste gümnasiumi VII. klassi lõpetasiwad käesolewal kewadel järgmised õpilased:

Linda Abramson, Strawa Wehter, Linda Wahlberg, Sofie Heinrichson, Alide Hindriksmann, Ernestine Karro, Karoline Karlsbach, Gertrud Kibe, Martha Kirschfeldt, Ella Koppel, Ksenia Küppar, Mary Martin, Ida Orra, Julie Pärt, Friederika Ratso, Hildegard Nasa, Hildegard Rokk, Anna Sowa, Ludmila Sowa, Anna Sutt, Lydia Suigusaar, Helene Jürgenson ja Anna Jagor (eestlased); Olga Apostolowa, Ewlamia Beshnitskaja, Maria Wasilkowa, Susanna Denissowa, Ekaterina Makarowa, Raissa Pawlowa, Lydia Pawlowa, Ewgenia Zwetkowa ja Ekaterina Feofanowa (wenelased); Elisabeth Böhtlingk, Mary Kudschus, Elisabeth Lilienthal, Ewa Luther, Helene Mallis, Lilly Müller, Erna Norrenberg ja Elsa Fabricius (sakslased); Ewa Dimse, Fanny Irmei ja Ina Jurka (lätlased); Mary Bassel, Ester Misroch ja Mary Kahn (juudid).

Nendest lõpetasiwad gümnasiumi hõbe auurahaga: Julie Pärt ja Ludmilla Sowa; kuldauurahaga Elisabeth Böhtlingk.

Gümnasiumi VIII. klassi lõpetasiwad: Olga Afanasjewa, J. Lewing, Maria Lenewitsch ja Esse Schotz. „P. Elu"

D. **Wiru-Jaagupist.** Pühapäewal 8. juunil s. a. pandi pidu toime Põlula mõisa lähedal olewas „Lillermäe" laos kohaliste tegelaste poolt. Pidu kawaks oli segakoori laulud ja Eh. Rutoffi 4 waatusline waatemäng „Wastu wett", mis kaunis labusasti ette kanti. Rahwast oli rohkesti osa wõtmas. Sissetulek läheb Jaagupi Nooresoo kaswatamise seltsi heaks. Suur tänu tegelastele; soowida oleks warstigi jälle pidu.

S. **Surjust.** Teisel nellipühil oli Surju Ew.-Lutheruse usu koolimaja juures näitemüük ühes näitemängu ja lauluga. Ehk küll hommikul wihmane ilm kaugemalt pidule tulijaid takistas, oli siisgi pidulisi õige rohkesti kokku tulnud, nõnda et piduplats wäikseks kippus jääma. (Näitemüügi piletisi sai äramüüdud 447.) Rohke osawõtmise tõttu oli ka sissetulek hea, sest puhast kasu jäi umbes 180 rubla järele, mis kooli õpeabinõude ja raamatukogu heaks läheb.

Südamelik tänu kõigile tegelastele ning pidust osawõtjatele.

-l. **Muhumaalt.** Kalapüük on juba suuremalt jaolt lõppenud. Selleaastane kalasaak oli endistest aastatest palju wiletsam. Paljud püüdjatest ei saanud oma jaoksgi kala, nii et nad sunnitud oliwad teiste käest ostma.

Raske on elada! Kalapüük, muhulase suurem sissetulek, hakkab aasta-aastalt ikka wiletsamaks jääma. Millest see küll tuleb, on raske ütelda, kuid igatahes mõjuwad selleks kaks järgmist põhjust kõige rohkem kaasa, 1) et nüüd kalu wäga suurel arwul püütakse, enne püüti 2—3 kohas, kuna nüüd igas rannas, kus wähegi wõimalik, kalapüügikohad on, 2) et kalu just kewadel nende sigimise ajal püütakse.

— Sel kewadel oli õunapuudel wäga palju õisi. Pealegi ei olnud õitsemise ajal walju tuult, mis oleks wõinud õied maha raputada. Nii wõib siis sügisel head õunasaaki oodata.

— Wiimasel ajal on siin sarwloomade haigeksjäämist ette tulnud, mõni nendest on isegi ära surnud.

— Muhu ühisuse-pood awati maikuu keskel Muhu Suurewallamajas, ühisuse oma maja jõuab arwatawasti sügiseks walmis.

S-g. **Kihelkonnalt.** Teisel nellipüha päewal peeti siinse kooliseltsi poolt lastepidu ära. Ilusa ilma tõttu oli rahwast wäga rohkel mõedul osa wõtmas. Pidu algas kirikus peale, kus kohalik õpetaja hra Habicht lastele iseäranis jumalateenistust pidas. Kiriku juures seati pidurong kokku, iga kooli lapsed ise lipu all kohalise kooli pealkirjaga; sealt mindi muusika saatel piduplatsile. Piduplatsil peeti kõnesi ja mitmesuguseid lõbustusi lastele. Kihelkonna laulukoor laulis mitu ilusat laulu. Iseäranis meeldiwalt kõlas meile tuntud: „Minge üles mägedele". Pidu lõbustas Kihelkonna pasunakoor.

— Õnnetumat surma saiwad siin kaks kalameest, kes lestapüügil ära uppusiwad. Mehed on — üks 43 ja teine 19 a. wanad.

Riiast. Läti kalanduse kongress Riias. Kindralkuberner on, nagu „Rig. Rundsch. teatab, Riia-Läti seltsile luba andnud, 15. ja 16. juunil kalanduse-kongressi Riias kokku kutsuda. Kongressi kinnitatud programm on järgmine:

1) Nõuupidamise küsimused: a. liikuwa ja liikumata waranduse kinnitamine wastastikustes kinnituseseltsides; b. elukinnitamine; c. määrused kalapüügile sõidu jaoks; d. abiandmise põhjuskapitali asutamine õnnetumatele kalameestele. 2) Kalameeste haridus: a. algkoolid kalameeste külades; b. kalameeste kursused; c. erakirjade wäljaandmine ja laialilaotamine. 3) Kalanduse tehnika: a. kalapüügi paatide ja püügiriistade parandamine; b. kalameeste tutwustamine wäljamaa uute kalapüügiriistadega; c. tormisignalide ja õli tarwitamine; d. merekaardid. 4) Wäikelaenuasutused kalameeste maakohtades. 5) Kalameeste-ühisused: a. kalameesteseltsid; b. kalandusesaaduste kaubakontorite awamine kaubaturgudel; c. agentur. 6) Instruktorid kalameestele. 7) Ettepanekud järgmise kongressi pidamiseks: küsimised ja aruanded.

Läti kalanduseleht „Zuhrneeks" („Meremees") tähendab, et kindralkuberneri luba kongressi pidamiseks tõenduseks on, et walitsus meie kalanduse edendamise poolt on. Leht loodab, et Läti kalamehed kongressiluba tarwitawad ja rohkelt osa wõtma tulewad.

Meie omalt poolt soowitaksime nendele Eesti kalameestele, kes Läti keelt oskawad, kongressist osa wõtma minna, sest ka meie kalameestele läheb ühinemist ja oma tööstuse edendamist wäga tarwis. Sealt wõiksiwad nemad wast õppida, kudas tulewikus ka meil kalandusekongressisi toime panna.

— Walerahategijad. Londonist Riia sadamasse sõitnud aurulaewa „Mihaeli" poolt wõeti, nagu „Rig. Rundsch." teatab, mõne aja eest kahtlane mees kinni. Kui teda läbi otsiti, leiti tema juurest 1896 rubla wale Wene raha 3-rublalistes paberites. Kinniwõetud oli Olai talupoeg Edgar Kunstan, kes ütles, et pakikene, milles waleraha leiti, temale Londonist ühes sõitnud Kabilleni talupoja Albert Gutpelzi poolt päewapiltniku, Luuga talupoja Jakob Sarringi kätte äraandmiseks antud. Gutpelz wõeti ka aurulaewa pealt kinni. Uurimisel tuli ilmsiks, et Kunstan, Gutpelz ja Riia okladist Krisch Dubre ühe Krishjahn Sahringiga, keda ka Grishka nimetatakse ja kes mitmekordne politikaline rööwmõrtsukas on, Kristoph Krasting ja Karl Treumut Londonis —raha on wõltsinud ja selle laialilaotamiseks Riias ühisuse on asutanud. Sellest ühisusest on ka päewapiltnik Sarring osa wõtnud. Kõik on kohtu kätte antud.

— Sahalinist ärapõgenemine. 4. juunil arutas Riia ringkonnakohus kaebtust, mis 28-aastase Aleksander Iwanowi wastu tõstetud oli. Kaebtusealune oli 1899 aastal mitme kuriteo pärast Sahalini asumisele mõistetud, oli aga minewa aasta aprillis sealt ärapõgenenud ja Riiga tagasi tulnud, kus ta salaja elas. 2. sept. 1907. a. wõeti ta sissemurdmisel kinni ja tunti ära. Ringkonnakohus mõistis Iwanowi 25 päewaks üksik-wangikambrisse ja selle järele 5 aastaks sunnitööle.

Peterburist. Uued kiirsõidud. Nikolai raudteel seatawat Peterburi ja Moskwa wahel 15. oktobrist uued kiirsõidud sisse, kuna kiiruse eest lisamaksu ei wõetawat. Kõik kohad nende rongide peal on nummerdatud.

— Liikuw näitus. Salk noori maalikunstnikka on nõuuks wõtnud liikuwaid näitusi asutada. Nad peawad praegust näituste toimepanemise wiisi wananenuks, mis küllalt oma eesmärki ei täidaks. Liikuw näitus käiks peale pealinnade ka teistes linnades, et laiemad kihid selle läbi uute wooludega, mis praegu kunstiilmas walitsewad, tuttawaks saaksiwad.

— Purishkewitsh ja Dubrowin. Parempoolsed saadikud, kes Purishkewitshi asutatud püha Michaeli ühenduse ümber on kogunud, on wiimasel ajal ette wõtnud Purishkewitshi ja Dubrowini ära lepitada. Ühenduse püüd läheb Purishkewitshi ühenduse poolt wälja, kes Dubrowini ühisust wägewaks peab, nõnda et wiimasega tülis olemine Purishkewitshi omadele õige raske on ära kanda.

J. J. Petrunkewitsh on ühes arstitunnistusega palwekirja Peterburi kohtupala tisse ära andnud, milles ta palub, et teda lubataks wangimajast kaheks kuuks maale ter wist parandama minna. Nagu teada, on Petrunkewitsh haige ja Wiiburi üleskutsele allakirjutamise pärast wangis. Pärast kahte kuud tuleb ta Peterburisse jälle tagasi ja istub oma karistuseaja lõpuni ära.

— Amuri raudtee eelplaan on 6. juunil, nagu „St. Pet. Ztg." teatab, Kõigekõrgemalt kinnitatud.

Riigiwolikogu.

(Järg.)

Ministri abi Uljanow loeb pea terwe tunni aja ringkirjasi, projektisi ja protokollisi ette, mis Saratowi ülikooli asutamisesse puutuwad. Kõigist sellest paberimerest selgub wolikogule ainult nõnda palju: kunas ülikool awatakse on teadmata, kuid sajandede kommisjonide ja paarisaja paberitekõite on juba kindlustatud.

Iseäraline on ministri abi seletus, ülikool olla sent sellepärast awamata, et linnawolikogu ja semstwo kogu abiraha lubades ülikooli awamiseks tähtajalist tingimist pole teinud.

Anrep. Peale ministri abi seletust kordan mina, et ma oma kõnet mitte päewasel koosolekul lõpetada ei jõua.

Pean tähendama, et ma 17. oktobri ühisuse nimel kõnelen, ja mitte kui riigiwolikogu liige, waid kui inimene, kes palju aastaid rahwahariduse ministeriumis teeninud on.

Teie mõistate sellepärast minu kõnes ta gasihoidlikku olekut, mida ma silmas pida tahan, mõistate ka seda, et minu kõne sell wahekorraga kokku ei käi, mis ministerium ja riigi wahel walitseb.

Kui rahwahariduse ministeriumi eelarwe tähele panna, siis wõib juba hulga aastate eelarwete järele otsustada, et ministerium ku nagi seltskonna nõudeid hariduse asjas täitnud pole.

Ministerium on selle seltskonna sisemise tõugete järele sammunud.

Ma wõtan ainsaks näituseks alamat kooli. Alamkooli peale ohwerdati esimesed summad 1867. a., nimelt 240 tuhat rubla. Kolmekümne aasta jooksul tõusis see summa kõigist pooleteise miljoni peale, 1908. a. 6 miljoni rublani. Sel põhjusel on meil õigus ütelda, et ministeriumil rahwahariduse heaks midagi teha pole. Ütelda kse, et raha pole olnud. Kuid see pole tõenäitlik ega õige. Ministerium pole selleks ialgi raha nõudnud, ega raha lubamise peale käinud. Ministeriumi poolt pole rahwakooli läbitöötatud eelnõuu ku nagi ette pandud. Ministerium pole kunagi haridust taga nõudnud, waid hoopis kõrwali siihtisi silmas pidanud.

Kui meie teisele poole, kooli enese poole pöörame, siis wõime ainult sügawat kurbtust tunda. Ei wõi isegi seda ütelda, et meie kool üleüldse olemas on. Meie kool ei anna kaswatust ega haridust. Nüüd aetakse kõik rewolutsioni süüks. Muidugi mõjus rewolut sion kooli peale häwitawalt, kuid meie peame aga seda tunnistama, et kooli langemine ju kaua enne rewolutsioni jaega algas. See on küll kurwastaw, et noorsugu, koolikaswandi kud rewolutsioni läbi langewad, kuid siisgi arusaadaw. Mis aga kogunt arusaamata on see, et asja juhatajad ja professorid koo seinte wahel kihutusetööd korraldasi ad.

Minule on see arusaamata, mul puudu ka sõnu, et õpetajate sarnast tegewust huk mõista. Sellegipärast pean ma ütlema, kool järjekindlalt langema hakkas ja just sellepärast, et ministerium Wene koolist, Wen rahwast aru ei saanud.

Kõrgemast koolist kõneldakse juhtiwates ringkondades nüüd niisuguse põlgtusega, e küsimusest kudagi mööda minna ei wõi.

Mis ajast algas ülikooli langemine? Ki neleja näitab, et kuni 1884. a. ülikoolid kaunis waba põhjusseadus oli. 80 aastate saadi aru, et see põhjusseadus wabameelsu kaitseb, mispärast see 1884. a. ümber mu deti. Wiimane põhjusseadus on bürokrati töötoa wili, mis täiesti nende inimeste nõu misi täidab, kes selles arwamises on, et w litsus kõik teab, kõik mõistab, kõigist aru saa ja et igasugune walitsuse kaitsemine, olg see missugusel kujul tahes, hukkaläinud aad teks tuleb pidada.

Siis hakati professorisi nimetama — re torisi nimetama, dekanisi nimetama.

Professorite ja üliõpilaste tegewuse järel waatamiseks seati inspektorisi, millede ar alaliselt suuremaks kaswas.

Selle tagajärjeks oli see, et igasugu auutundmus professoriseisuse wastu langem hakkas ja tõsist auustamist ja armastust te duse kohta häwitas. Waremalt, kui üliõp laste seas professorite wastu waenuline li kumine algas, siis oliwad enamjaolt profe sorid ise selle juures süüdlased — aga nü on üliõpilaste seas üleüldiselt professori wastu hoolimatus ja auutundmuse puudu walitsemas.

Sarnane wahekord kestis edasi kuni rewo lutsioni ajajärguni. Arusaadaw, et niisugus professorite wastu, keda ministerium ko peale nimetas ja kes arutihti oma ametikõ gusel et seisnud, üliõpilaste seas lugupid mine kadus. Ei wõigi sarnaste professori kohta lugupidamist nõuda, kes ainult mõ kõrgema isiku eestkostmisel koha peale pease wad. Professorite käest ei nõutud mitte, nad õpilasi järjekindlalt õpetasiwad ja juh tasiwad, waid professorid paniwad ain äramääratud ettelugemiste arwu peale pe rõhku. Raamatuid wõib ka kodus lugeda.

1884. aasta seadus tõrjus hulk õpejõuud Wenemaa ülikoolidest eemale. Ülikool [illegible] lonkama. Mis nüüd teha? Kudas sell seisukorrast peaseda!

Rewolutsionilise liikumise ajal anti 2 augusti seadus wälja, kuid need määrus annawad ainult tunnistust hariduseministe riumi waimuwaesusest, sest wõimata on il kindlate ülikooli nõuukogu ja rektorite wõim piiri kindlaks määramiseta ülikooli korrald luua. Ilma sarnaste wõimupiiride ära määra miseta, mis ülikooli tegewust kindlustaks, wõi loota, et korratused, mis 1905. aas ülikoolides aset leidnuwad, ära kaoksiwad.

Ja kui [illegible] süüdi [illegible] siis ainult [illegible]

Õhtusel koosolekul lõpetas kõneleja oma kõne, kus ta nõudis, et keskkoolis uuendust ettewõetakse, mis rahwuslisel alusel seisaksiwad. Kool peab laates rahwuslist wäärtusetunnet kaswatama.

Samoslowski tähendas, et ülikooli korratustes peaasjalikult rewolutsion süüdi on. Ülikoolidesse asusiwad rewolutsionilised organisatsionid ja walitsuse tähtsamaks ülesandeks peab olema rewolutsionärisi ülikoolist eemale tõrjuma.

Wäljamaalt.

Jaapani parlament.

Mai-kuu keskmiste päewade sees lõppesiwad Jaapanis walimised. Praegune parlamendi kokkuseade on järgmine: 190 wabameelset, 77 käremeelset, 82 tagurlast, 27 parajusmeelset ja 53 metsikut. Wabameelsed wõitsiwad 9 kohta, kuna metsikud 89 kohta juurde wõitsiwad.

Metsikud ja parajusmeelsed kaitsewad kapitali ja kaubandust, et neile mitte kõrgeid maksusi peale ei pandaks. Peaminister Saiontshi, kes ühtlasi wabameelsete waimuline juht on, lootis, et enamuses 220 heaks saab olema, kuid nüüd on enamusel ainult üks heal rohkem, kui oppositsionil.

Oppositsioni juhid Katsura ja Matsukata nõuawad ministrite kabineti käest neid abinõusid teada saada, mis walitsus riigiwõla wähendamiseks tarwitusele tahab wõtta ja kudas arwab walitsus rahalisest kitsikusest peaseda. Wiimane küsimus otsustab, kas Saiondshi ministerium weel edasi jääb, wõi ehk walitakse tema asemele uus.

Rahwa arwu wähenemine Prantsusemaal.

Prantsusemaa rahwa arw wäheneb alaliselt. Möödaläinud aasta statistikalised teated sündimise ja surewuse kohta, mis hiljuti ametlikult poolt awaldati, tõendawad seda nähtust, et Prantsusemaal rahwa arw alaliselt wäheneb. Sündimiste arw 1907 aastal oli 19,920 wähem kui surewuse arw. Nii suurt wahet sündimise ja surewuse wahel ei ole 1897. aastast saadik enam olnud, maha arwatud 1900 aasta, kus see wahe 25,000 ulatas. Harilik surewuse arw ei ole Prantsusemaal sugugi suurem kui Saksamaal, läbistikku tuleb mõlemates riikides 1000 elaniku kohta 20 suremist. Sündimisi Prantsusemaal tuleb ainult 22, kuna Saksamaal 1000 elaniku kohta 80 sündimist on.

Statistikalises aruandes tähendatakse, et selle aja jooksul, kui Saksamaal rahwa arw 91,000 inimese wõrra kaswab, langeb see Prantsusemaal 20,000 wõrra alla.

„Journal des Debats" ja teised Parisi ajalehed jõuawad otsusele, et abielusse heitmisi Prantsusemaal sugugi wähem ei ole, kui Saksamaal, sellepärast tuleb seda nähtust sellega seletada, et Prantsuse rahwas sünnitamisest eemale püüawad hoida.

See nähtus, et terwe rahwas pikkamisi ja alaliselt arwu poolest wähemaks jääb, kehwib kohutawa toodina Prantsusemaa kohal, mis terwe maailma mõtlejate inimeste tähelepanemist enese peale tõmbab.

Amerika ühisriikide presidendi walimiste eel.

Chicagos on wabariiklaste konwendil Taft presidendi kandidadiks walitud. Niisama on ta konwent oma programmi awaldanud, mille järele nende tulewane president käima saab. Programmis tähendatakse, et Rooseweli politikat edasi aetakse, kus iseäranis suurt rõhku tollimaksude korraldamise peale pannakse. Nende maksude korraldamine sünnib kaubatarwitajate tulude kohaselt, mis aga kellegipärast kaitsetollide põhjusmõtte peal põhjeneb. Nii tahetakse ka laewastikku ja sõjawäge suurendada.

Tööliste - ühisused pidasiwad konwendi keskkomiteega läbirääkimisi, kus nad wabariiklastele terwe rea nõudmisi ette paniwad, kui wastasel korral ei heaks nad Tafti poole, kui wabariiklased need nõudmised täitmata jätawad. Muu seas nõuawad töölised ka naisterahwastele healeõigust.

Italia põllutööliste streik

Nagu juba waremalt Italia põllutööliste streigi kohta teateid tõime ja seda põnewat wahekorda kirjeldasime, mis põllutööliste ja põllupidajate wahel walitseb. Nüüd tulewad teated, et Parma linnas ka wabrikute töölised streikima on hakanud. Kõik wabrikud ja töökojad seisawad ja linnas on üleüldine streik wälja kuulutatud. Peaasjalikult hakkasiwad wabrikutöölised sellepärast streikima, et põllutöölisi toetada. Hulk töölisi püüawad linnas kauplusi ja poodisi kinni panna, millele sõjawägi takistusi teeb. Tööliste ja sõjawäe wahel tuli kokkupõrkamisi ette, kus hulk töölisi kinni wõeti ja palju haawata saiwad.

Üleüldiselt peab tähendama, et kui põllupidajate ja põllutööliste wahekord ei muutu, siis ähwardab Italiat üleüldine majanduslise kriisis, sest jutud üleüldise streigi kohta laguneawad kiirelt laiali ja leiawad tööliste seas poolehoidmist.

Põllutööliste streigi tagajärjel kaotasiwad põllupidajad peaaegu terwe heinasaagi. Kui nüüd streik warsti ei lõpe, siis ähwardab wiljasaaki niisamasugune saatus, kuid see tähendaks ka Italia kohta üleüldist nälga. Et aga kumbgi wastane pool järele ei anna, siis astub armatawasti walitsus wahele, et üleüldist majanduslist kitsikust eemale hoida.

Millega see asjalugu wiimaks Italias lõpeb, seda näitab tulewik.

Marokko sündmused.

Mulai-Hafidi wõim kaswab igapäewaga Marokkos suuremaks. Hiljuti, nagu telegrammid teatawad, läinud 2,000 sõjawäelast, mis Alkasarisse sultan Abdul-Maliki juhatusel Abdul-Ause sõjawäele abiks pidi minema, terwelt Mulai-Hafidi leeri ja kuulutanud wiimast oma sultaniks. Kaks Prantsuse ohwitseri, kes sõjawäes instruktoritena teenisiwad, wõeti wangi.

Saksamaa ajakirjandus teeb pilkawaid tähendusi prantslaste kohta, kes teatawasti Abdul-Asisi ja tema püüdeid toetawad.

Prantslaste ja Prantsuse konsuli seisukord Marokkos on häbaohtlik, teatawad ajalehed, sest Mulai-Hafidi wõimu suurenemisel kaswab ka ühtlasi sõjawäe seas prantslaste wastu waenulik olek.

Loota on, et Mulai-Hafid lähemas tulewikus Marokkos seaduslikuks sultaniks rahwa poolt tunnistatakse.

Päewauudised.

Keisri Majesteet

on, nagu „St. Pet. Zeit." teatab, soomusristleja „Admiral Makarow" komandörile 1. järgu kaptenile Ponomarewile, ja kõigile ohwitseridele oma täit rahulolemist awaldanud. Tallinna sadama komandörile kontraadmiral Iretskoile on hea korrapidamise eest Tallinna reidil Keisri Majesteedi siinwiibimise puhul Kõigekõrgem tänu osaks saanud.

*

Eestimaa abikuberner

on kaheks kuuks puhkusele lubatud.

*

Riia õpekonna kuratoriks

saawat, nagu „Rig. Ztg." kuuleb, kammerherra würst Boris Golitsin.

*

Prantsuse riigi president

lahkub juulikuu esimestel päewadel Parisist. Kõige pealt läheb ta Daanimaale, kuhu sta kaheks päewaks jääb; siis läheb ta Norra- ja Rootsimaale.

— President Fallieres tuleb ristleja „Leon Gambetta" peal ja jõuab 14. juulil Tallinnasse. Wähemalt teatawad seda wäljamaa lehed nõnda.

Presidenti saatawad: wälimiste asjade minister Pichon, komandant Gerodrain, wälimiste asjade ministri kantselei direktor Du Testa, presidendi peasekretär Launes, tsemontalülem Mollard, sekretariadi ülem Barennes ja polkownik Lasson — needsamad isikud, kes presidenti Londonisse saatsiwad. President jääb Wenemaale kolm päewa.

*

Kuulujutud.

Räägitakse pealinna lehtede teatel uuesti, et Kaukasia asewalitseja ametist lahkuwat. Tema järeltulijaks nimetatawat „Rig. Ztg." teatel parun Möller-Sakomelski, praegune Läänemeremaade kindralkuberner.

*

Linnawolikogu koosolekul,

mis homme õhtul kell 6, 11. juunil, ära peetakse, on 32 asja päewakorral. Päewakorra punktid on järgmised:

1. Linnaameti ettepanek, et linna I. järgu tütarlastekool linna tütarlaste gümnasiumiks ümber muudetaks.
2. Linnaameti ettepanek, kõikide kuulutusesammaste ja tahwlite tarwitamise õigust wälja rentida.
3. Linnaameti ettepanek, Tallinnas kõik woorimehetroskad ühesuguseks teha.
4. Linnaameti ettepanek, kudas linnawolinikkude walimised 1909—1912 jaoks ette wõtta.
5. Eelnõuu pidamise kommisjoni aruanne mustuse wäljaweo asjus ja linnaameti arwamine.
6. Linnaameti ettepanek, Tallinna tuletõrjujate seltsile abi anda, et see Balti tuletõrjujate päewale saals saadikud saata.
7. Krediti lubamine ehituse jaoks Telliskiwi ja Heina uulitsale.
8. ja 9. Hobusepea ja Suure Amerika uulitsa laiendamine.
10. Täienduskrediid.
11. Linna immobilimaksu maksmise tähtaja äramääramine 1908. aastaks.
12. Kroonu immobilimaksu asi.
13. Linnaameti ettepanek 1907. aasta aruande asjus.
14. Täienduskrediidi lubamine Niine uulitsal seiswa kasarmu tarwis.
15. Täienduskrediidi lubamine Stifti uulitsal seiswa kasarmu tarwis.
16. Uue turu laiendamise asi.
17—19. Kiwi, Lõuna, Kalewi, Wäikese Juhkentali, Drewingi ja Suure Juhkentali uulitsa majaomanikkude palwe, et sinna uulitsatesse kanalid ehitataks.
20. Ehituse-kommisjoni arwete asi.
21. Jalgrataste numbrite asi.
22. Abiraha andmise küsimus kooliõpetajannale Johanna Mählele.
23. Abiraha andmise küsimus tapamaja ülewaatajale G. Apfelbaumile.
24. Abiandmise küsimus linna gaasi- ja weewärgi kauaaegse teenija A. Adamsoni alaealistele lastele.
25. M. Schifferi trükikoja arwe tasumise asi.
26. Wäikekodaniku A. E. Nuteri asi, kes Maakri uulitsal linna maad 7,60 ruutsülda tahab kruntmaksu peale saada.
27. Gustaw Steinbergi ja teiste palwe.
28. Maksu asi, mis majasse Suure ja Wäikse Arewjewi uul. (krep. nr. 1004) puutub.
29. ja 30. Linna koolimajade kütmise eelarwest üle läinud kulude tasumine.
81. Linnaameti ettepanek, et Kollase uul. olew wana maja maha lõhutaks.
82. Terwisehoiu kuratorite walimine 2. ja 4. linnajao tarwis.

*

Baptistide ristimine.

Mõni nädal tagasi olla Wiljandi järwes, nagu sealne Saksa leht teatab, hulk baptisti ristitud.

*

Protsess talupoegade ja mõisnikkude wahel teeparandamise pärast.

Z. Omal ajal tegiwad Kehtna walla talupojad mõisnikuga järgmise kirjaliku lepingu: Kehtna walla taluperemehed wõtawad selle tee osa sillutamise ja parandamise eneste kätte, mis mõisa teha on ja mõis selle eest õiendab kõik talude laekaraha landstea peale ära . . Iga kord, kui käsk tuli, sillutasiwad talupojad teeosa ära talwel puhastasiwad jälle lumest. Ja nii kestis mitu aastat. Tuli Kehtna mõisa uus herra, siis uuendas mõisawalitseja parun Wrangel talupoegadega lepingu ja wastastikune kohusetäitmine kestis edasi. Ühel aastal (1902) ei antud aga teeparanduse käsku mitte ja talupojad jätsiwad teeosa parandamata. Edaspidi tegiwad seda jällegi, kui aga sellekohane käsk anti. Mõisnik aga jättis sellest ajast laekamaksud ära õiendamata. Nüüd hakati seda maksu talupoegade käest nõudma. Wiimased andsiwad lepingu põhjal mõisnikud Aleksei Girard de Saucantoni ja Victor Taube kohtusse ja nõuawad teeparandamise kulusid, selle aja eest, kus nad teed parandasiwad, aga mõisnikud nende laekarahad maksmata oliwad jätnud.

34. talupojast oliwad 24 meest, Mihkel Strümpeliga ees otsas, mõisnikkude wastu 845-rubla suuruse nõudmise sisse andnud. Rahukohus mõistis talupoegadele wälja ja 80 rubla kohtukulusid. Asi läks edasikaebtuse teel rahukohtu kogusse, kus rahukohtu otsus tühjaks mõisteti, et talupoegade nõudmine kahjutasu asjus olnud enneaegne jne.

Adwokat Reihmann wõttis asja enese kätte ja kaebas Senatisse. See waatas asja läbi ja lükkas uuesti harutamiseks rahukogukogusse tagasi. Asi tuli 4. juunil Tallinna-Haapsalu rahukohtukogus harutamisele. Mõisnikkude eest astus adw. Sievers wälja ja ei tunnistanud talupoegade nõudmist mitte õigeks, palus nõudmise tühjaks mõistmist: talupojad ei olla oma kohust täitnud.

Talupoegade adw. Reihmann seletas, et talupojad on igakord teed parandanud, kui aga selleks käsk tulnud, oli see suwel sillutamise ehk talwel lumerookimise ajal. Ta nõudis, et kirjalik leping, mida omal ajal tehti ja mis mõisa jäänud, ette toodaks. Kostjate adw. teatas, et see dokument 1905 a. rüüstamise ajal tühja on saanud. Reihmann palus tehtud lepingu põhjal teeparanduse kulude wälja mõistmist ja toetas ennast nende punktide peale, mida rahukohtunik juhtnööriks oli wõtnud.

Otsus oli järgmine: Rahukohtuniku otsus on kinnitatud ja parunite käest tuleb kohtukulusid teise istantsi eest 20 rubla wälja nõuda.

See protsess on juba mitu aastat kestnud ja arwatawasti ei saa ta selle korraga weel lõppema. Nagu kuulda, on parunite adwokat raha sisse maksnud ja asi läheb teist korda senatisse.

*

Loomakaitseseltsi poolt.

Et meie linnas palju hobuseid automobilisid kardawad ja wõiwad inimestele ja iseenestele kahju teha, on Tallinna loomakaitseseltsi palwe peale üks automobili omanik nii lahke ja lubab sel nädalal iga päew kella 6—8 wahel õhtu Jaani kiriku platsi peal ringi sõita.

Loomakaitseseltsi eestseisus palub kõiki, kelle hobused automobili möödasõidul araks lähewad, tähendatud ajal Jaani kiriku platsile ilmuda, et nende hobused automobili sõiduga äraharjuda woiksiwad.

Peale selle oleks soowitaw, et hobuste omanikud siis, kui neist automobil mööda sõidab, ennast sellest ülesäritada ei lase ega ka hobusid löömisega ega ohjade liiga pingule tõmbamisega ei ehmata.

Tallinna loomakaitseseltsi eestseisus.

*

Kursusest osawõtmine.

Eestimaa rahwahariduseseltsi ja karskusekuratoriumi poolt toimepandawatest kursustest osawõtjate arw ulatab üle 100. Ligi pooled nendest on rahwakooliõpetajad maalt, mitmed isegi kaugemalt kodumaa serwadest.

*

Kooliõpetajate kursused.

Tallinna karskusekuratoriumi ja kooliõpetajate wastastiku abiandmise seltsi poolt kawatsetud kursused algkooliõpetaja etsami wastu walmistamiseks (на званіе нач. уч.) Tallinnas algawad 11 juunil kell 11 hom. III. ja IV. linna algkooli ruumides Uuel uul. nr. 15., Wiruwärawa lähedal. Maks kuni 5 rubla kuus. Korteri ruumid prii. Magamisriided on tarwis kaasa wõtta. Ülesantud isikuid palutakse kõiki ilmuda.

*

Talupojaseaduste muutmise eelnõuu duumakommisjonisse

on järgmised wolikogu saadikud walitud: Bantõsh, von Hilbbenet, Lunin, Apotshluin, Shidlowski, Ustinow, Pahaltsbik, Kusmin, Beljajew, Paskin, Tshthatskow, Skoropadski, Potulew, Stempkowski, Ursjul, würst Golitsõn, Kuuramaa talurahwa saadik Karlsberg, Tsitowitsh, Aleksandrow, würst Wolkonski I., Nikolenko, Balashow, Glebow, parun Tsherkassow, krahw D'Horrère, Golowin, Singarew, Eestimaa tulurahwa saadis Teras, Lukin, Wonssowitsh, Sawisha, Tukajew, Tomilow, Saharow, krahw Uwarow, Mjahki, Fomin, Bjelousow, Bjelogurow, Kusnetsow ja preester Mashkweitih, Sokolow ja Snamenski.

*

Kuresaares kesknädalal ja laupäewal ilmuw leht „Hääl"

on meile tänase postiga jälle tulnud. Nagu teada, jäi leht trahwimise puhul kahe kuu eest seisma. „Hääl" kirjutab ise: „Kohe peale endise wastutawa toimetaja wangistamist pani lehe wäljaandja uue toimetaja kuberneri herrale kinnitamiseks ette. Kinnitamise teade jõudis alles nende päewade sees siia. Nüüd hakkame aga uue jõuga tööle. Loodame, et lehe ilmumisele enam wahet ei tule."

Leht lubab ilmumata jäänud numbrite eest lugejatele Saaremaa kaardi anda ja kirjanduelisi ja teaduslisi lisalehtesi kaasa andma hakata.

Ajutise wastutawa toimetajana kirjutab lehele J. Jõgi alla.

*

Rahwahariduse ministerium

on 17. mai ringkirja tühjaks tunnistamise küsimuse peale, nagu „Golos Moskwõ" teatab, eitawalt wastanud. Nagu meie teatanud, kaotawad uue ringkirja läbi seminaristid ja wabad pealtkuulajad õiguse ülikooli astumiseks. Ainult seda on nüüd ministerium seletanud, et nendele seminaristidele ja waba naispealtkuulajatele, kes juba ülikoolides on, luba antakse ülikooli lõpetada.

*

Uus sõjariist.

Prantsuse insener A. Putot on uue sõjariista, elektri kuulipritsi ülesleidnud.

See sõjariist laseb ilma märgist mööda minemata, ilma plahwatuse-aineta, üleüldse ilma tuleta ja suitsuta.

Uus kuulipritts laseb 1200 pauku minutis.

Muidugi hoitakse ta ehitusekaad saladuses.

Üks niisugune kuulipritts wõib lühikese aja jooksul terwe polgu ärahäwitada.

*

Sõjariistade teated.

Paljude raudteede, sandarmi ja politsei walitsuse poolt korjatakse teateid, kui palju sõjariistu raudtee teenijatel on. Raudtee teenijatele antakse nõuu sõjariistade pidamise luba muretseda, wõi jälle sõjariistad sandarmiwalitsusesse ära anda, ilma mingisuguse wastutuseta nende kandmise eest. Luba antakse ainult jahipüssi jaoks, aga mitte rohkem kui üks püss ühe raudtee teenija jaoks, kuna teenijad selle juures neile antud jahi luba peawad ette näitama.

Rewolwrite kandmiseks antakse luba ainult nendele agentidele, kellel iseäraliste teenistuste nõudmistel niisugusi sõjariistu tarwis läheb. Aga sõjapüsside kandmiseks ei anta sugugi mitte luba.

Kõik teenijad, kellel ülewal tähendatud sõjariistad on, olgugi, et nende peale waremalt lubatähed on muretsetud, langewad trahwi alla.

*

Kudas joomist wähendada?

Wiina koguni ära kaotada on wõimata, seda ei ole ka sugugi tarwis. Nõnda kirjutab keegi talupoeg Aleksei Trohin Wene lehtedes, kes ühtlasi ka õige huwitawa eelnõuu joomise wastu wõitlemiseks wälja on mõtelnud. See eelnõuu käib järgmiselt: Tarwis on niisugused „joogiraamatud" sisse seada, ilma milleta keegi wiina osta ei saa. Sarnaseid raamatuid antakse kroonuasutuste poolt ühe aasta peale wälja. Need raamatud on 15 järku jaotatud. Esimese järgu raamat maksab umbes 75 rubla, kuna aga wiimase järgu raamat 1 rubla maksab. See raamatute pealt wõetaw maks tasuks ühtlasi kroonule selle kahju ära, mis ta wiinamüümise wähenemise juures kannaks.

Igas niisuguses raamatus on selle omaniku nimi ja ristinimi ülestähendatud. Peale selle on perekondades ettetulewad pidustused, nagu pulmad, nimepäewad jne. ja weel teised pühad ära tähendatud, millal raamatu omanik wiina niipalju osta wõib, kui iganes tahab. Kuna aga muudel päewadel ainult niipalju wiina osta saab, kui seda iga järgu jaoks kindlaks määratud on.

Wiinamüüjad teewad igakord raamatusse sellekohase märkuse, et keegi teist korda selsamal päewal wiina osta ei saaks.

Lõpuks tähendab nimetatud kirjakirjutaja, et kui niisugune korraldus seaduseks saaks, siis wõiks julge olla, et joomine, mis alaliselt suuremaks läheb ja rahwale kurnajaks ja õnnetuste saatjaks on, peagi wäheneb.

Peab tunnistama, et see eelnõuu hästi asjakohaselt ja terawmõtteliselt kokku on seatud, mis loodetawasti laiema ringkonna tähelepanemist enese peale tõmbab.

*

F. Rongi alla jäänud.

Reede pärast lõunat jäi üks tundmata mees Pärnu maanteel ülesõidu kohal raudteerongi alla. Rattad lõiwad ta pea puruks, nii et ta kohe suri. Surnukeha wiidi Tõnismäele.

*

F. Wargus. Eila hommikul kell 8 wõeti alaealiste kurjategijate paranduseмajast ärapõgenenud Willem Seabonas ja Alfred Tomasi Kadrintalist mäe uulitsalt kinni. Nad oliwad majas nr. 17. wargil käinud. Ühtlasi saadi Rakwerest pärit Hans Weisi kätte, kes politsei ülewaatuse all seisab.

F. Õnnetus. Palkisi aurulaewa „Marie" seest wälja wõttes, wigastas üks sadamatööline ennast nii raskesti, et ta haigemajasse wiidi.

Kiri toimetusele.

Auustatud „Päewalehe" toimetusele.

Palun järgmistele ridadele teie lehes ruumi anda: Teie lehe 128 numbris on pealkirja all „Uue Wirulase kohtuasi" muu seas öeldud: Kus Kohilas elutsewale taluperemehe Martinsonile Kohilas walimise õigust anda ei tahetud. Mis mitte õige ei ole, Martinson ei olnud mitte Kohilas elutsew taluperemees, ega olnud temal siin ühtegi kohta, waid tema elas Rakwere kreisis ja oli Wao wallas kooliõpetajaks, kus tema ka hingekirjas seisis ja nimetatud Martinson tahtis ennast seadusewastaselt walida lasta.

Kirjutaja J. Päts.

Uuemad sõnumed.

Teheranist. Shahi sõjawäele tuleb ümberkaudu maakondadest uut sõjawäge juurde. Rahwahulk on hommikust õhtuni parlamendi juures koos. Kaupmehed toetawad politika ühisusi suurte summadega. Kõik poed on kinni. Wabalahtlikud peawad harjutusi. Mõlemilt poolt korraldatakse sõjawäge ja muretsetakse sõjariistu. Iga silmapilk wõib kokkupõrkamisi oodata.

Parisist. Uus sultan Mulai-Hafid ähwardab kõigile Marokkos wiibiwatele europlastele sõda kuulutada, kui Europa riigid troonilt kukutatud Abdul-Asisi ikka weel seaduslikuks sultaniks tunnistawad.

Moskwast. Henkeri suhkruwabrikus peasis eila öösel tuli lahti, mille tagajärjel 2 maja ja 4 ladu ära põlesiwad. Kahju on umbes 1.500.000 rubla suur.

Tomskist. Ülikooli nõukogu otsustas ministeriumisse palwega pöörata, et neile naisterahwastele-wabakuulajatele, kes praegu ülikoolis on, luba antakse ülikooli lõpetada.

Warssawist. Sõjakohus mõistis kaks naisterahwast, Sofia Owtshareki ja Wanda Ostrowskaja poomisesurma. Neid süüdistati kindral Skaloni elu kallale kippumises. Kindralkuberner muutis surmaotsuse mõlematele naisterahwastele eluaegseks sunnitööks ümber.

Werhnedneprowskist. Kahekuulise põua järele tuli hoog wihma. Põllud muutusiwad roheliseks.

Wiinist. „Zeiti" Belgradi kirjasaatja teatab, keegi Serbia riigimees teatanud temale, et praegune kriisis kuningat ametist lahkuma ajawat.

Parisist. 5. juunil pidasiwad siin hertsog Albuquerque ja parun Burcourt Portugalia kuninganna pärast kahewõitlust. Wiimane sai haawatud ja lahkus wõitluse platsilt hüüdega: elagu kuninganna!

Roomast. Parmas kogus 600 streigimurdja tuleku puhul suur rahwahulk raudteejaama kokku. Rahwast ei saadud muidu laiali, kui sõjawäe abil. Mitu soldatit ja üks ohwitser saiwad kiwidega haawu. Palju wõeti wangi. Wabrikutöölised on üleüldise streigi wälja kuulutanud.

Londonist. Walesi prints on enesele Prantsusemaal Pireنäi mägedes lossi üürinud.

Tobrisest. Urmias walitsewad suured rahutused. Walitseb suur käärimine. Türklased tungiwad Salemase linna poole edasi.

New-Yorkist. Panamaale saadeti 800 merewäe soldatit, kes sealse rahutuse peawad maha suruma.

Helsingist. Amerikast tuliwad, teatab „Rusk. St." 519 wäljarändajat tagasi, sest et seal tööpuudus olla.

Belostokist. Nüüd hakkasiwad suures protsessis adwokatide kõned. Esimeseks kõneles adwokat Weisman. Ta näitas, et rahwaste wahel misgit waenlust ei ole ja kutsus üles ühinemisele. Kõne awaldas tublit mõju. Teiseks kõneles Skarjatin ja ta oskas tulises kõnes süüdistused ümber lükata. Ta pikkem kõne kestis kolm tundi. Suure kõne pidas adwokat Hillerson. Ta nimetab Belostoki põlwi Pärtli ööks, kirjeldab häwituse kohutust, näitab ära, kui wõeras see kõik Wene rahwale on. Ta näitab ära, kudas kohtualused ainult tööriistadeks teiste käes oliwad ja palus, et kohus neid süütaks mõistab.

Kostromast. Kineshmis tungiti Kokorawi wabriku walitseja kallale, kui see üle Wolga jõe sõitis. Walitseja tapeti ära ja ta juurest riisuti 6000 rubla ära. Kurjategijaid oli seitse inimest, kes ära saiwad põgeneda.

Harkowist. Mihailowi kirikus just laulatamise ajal jõi 18-aastane Anna Winnikowa karbolhaput ja suri. See sündmus sünnitas suurt ärewust.

Suwine sõiduplaan,

mis Põhja-Ohtu (Balti) raudteel 18. aprillist maksma hakkas.

Arasõit Tallinnast:

8.45 hom. Nõmmele
9.10 „ Peterburisse.
11.25 „ Nõmmele, Keilasse, Baltiskisse, Haapsalusse.
2.30 p. l. Nõmmele
4.20 „ Nõmmele ja Keilasse
4.35 „ Rakweresse
7.10 õhtul Peterburisse ja Riiga.
8.15 „ Nõmmele
10.30 „ Nõmmele, Keilasse ja Baltiski.
11.20 „ Peterburisse ja Riiga.

Sissesõit Tallinnasse.

8.— hom. Nõmmelt, Keilast ja Baltiskist
8.20 „ Peterburist ja Riiast.
9.30 „ Nõmmelt
10.— „ Peterburist.
12.15 päewal Rakwerest
3.16 p. l. Nõmmelt
6.20 õhtul Nõmmelt, Baltiskist ja Haapsalust.
8.50 „ Peterburist.
9.15 „ Nõmmelt
11.25 „ Nõmmelt ja Keilast

Kitsarööpalisel raudteel.

Arasõit Tallinnast:

9.00 hom. Paidesse, Wiljandisse (sadama waksalist).
9.30 õhtul Paidesse, Wiljandisse (sadama-waksalist).

Sissesõit Tallinnasse:

7.30 hom. Paidest, Wiljandist (sad.-w.)
6.30 õhtul „ „ „

Wastutaw toimetaja P. Grünfeldt.
Wäljaandja A. Pert.

Amerikasse reisides
jätan kõige sugulastega ja tuttawatega

Jumalaga.

Anna Ehrmann.

Jõhwi ja Kuremäe põllumeesteseltside

näitus

on 14., 15. ja 16. juun. s. a.

Jõhwis, Edise mõisa maa peal.

Näituse toimekond.

Eestimaa käsitööl. awitamiseselts.

Reisn., 11. juunil kell 8 õ. „Estonias"

peakoosolek,

mis 29. mail wähese kokkutulnud liikmete arwu pärast pidamata jäi ja seekord põhjuskirja § 39 põhjal ära peetakse. Päewakord endine.
Palutakse liikmeid rohkel arwul ilmuda.
2k 6817 Eestseisus.

Elan nüüd

Suurel Tartu maant. Langebergi majas nr. 6. Wõtan kõiksugu haigeid, iseäranis naha- ja suguojade-haigeid (Syfilis) wastu kella 9—11 e. l. 8—5 ja 7—9 p. l. ell

Dr. I. Israelsohn.

Palwekirjasi
kirjutan asjatundlikult ja odawalt ja wõtan oma peale wekslite sissekasserimist, ajan abielu lahutamise asju, kasulanseks wõtmise asju ja kõiksugu kohtuasju. Kontor Wene uul. nr. 21. Wene kiriku wastas.

Palwekirjasi
ja kõiksugu kohtukirjasi kirjutan asjatundlikult ja odawalt ja wõtan oma peale etteastumist kohtudes, Uuel uul. nr. 11, kort. 8, kõiselaik hoowist. 4ekr 6424

Algõpetust
antakse odawalt Kuke uul. nr. 9, k. 3.

Noor neiu (wenelane)
walmistab koolidesse ette
ja annab järelaitamise tundisi, Manesi uul. nr. 1, kort. 2. Feodorowna. 3I

Annan õpetundisi
ja walmistan linnakooli iga klassi sisseastumiseks. Adr.: Uue-Tatarsii uul. nr. 10, kort. 7. H. L. 6894

Õpilapsed
leiawad õmbleja juures lahket wastuwõtmist, Wana-Posti uul. nr. 9, k. 2.

Tüdrukut
tarwitatakse maale wäikese koha peale. Kaupa tehakse Kalarannas, Wõrgu uul. nr. 10, kort. 1. 6885

Tüdrukut
on tarwis maale, kes ka pesu oskab pesta, Baltiski maant. nr. 21, kort. 2. 10. juunil, kella 6—8 õhtu. 6902

Tüdrukut,
kes heinatööd tunneb on tarwis maale. Küsida S. Pärnu maant. nr. 66. poest.

Tüdrukut
on üksikteenijaks tarwis Wiru uul. nr. 387. kaupluses. 6917

Otsitakse teenijat tüdrukut
heade tunnistustega, kes keeta ja triikida oskab, Pika uul. nr. 31, k. 2.

Õmblejat
on tarwis öö-pesu õmblema, Suure Kompasna uul. nr. 15, kort. 7.

Harjunud osaw õmbleja
wõib ennast teatada Pühawaimu uul. nr. 15, kort. 8. 6903

Naisterahwas,
kes aiatööd tunneb, on tarwis Habersiisse Kramle peresse. 50 kop. päewas.

Naisterahwas,
kes Eesti ja Saksa keele kirjatööd osaw on, soowitakse äri kaastöötajannaks 3—500 rbl. kautsioniga. Teatada kirjalikult Harju uul. nr. 45. Artell ekspressi kontori kõna „Expedition" all ära anda. 6901

Kingsepatöö-tegija
ja õpipoiss, kes tööd tunneb, tarwitatakse Narwa maant. nr. 45. 3

2 osawat kingsepatöömeest
ja üks osaw puuapsati töömees wõiwad kohe kestwat teenistust saada Gonsiori uul. nr. 20. G. Pääsi juurde.

Rätsepatöö-tegijat
on tarwis maale. Küsida S. Amerika uul. nr. 26, k. 5. 11. skp. kella 10 4.

Kroonuteenistusest wälja tulnud
kirjutaja otsib kohta.
Adr.: Riesenkampfi uul. nr. 45, k. 1.

Otsin
kainet walitsejat
maa apteki. Ässelserw kobt. Аптекарю Г. Саатъ, Раппель, Эстл. губ.

Noormees
kihelkonnakooli haridusega otsib teenistust, Narwa maant. nr. 49, k. 1.

2 õpipoissi
wiisakasi perekonnasi on tarwis, üks kes juba tööd tunneb plekisepmeis er D. Wieki juurde, Narja wärawas nr. 18. kella 5—7. 6889

100 metsatöömeest
tarwitatakse pikema aja peale. Küsida hom. kella 9—12 ja 5—8 Müürimahe uul. nr. 17. õllepoest. Tingimised head.

Tarwitatakse noortmeest
mere äärde paatide juurde. Küsida Wene ja Wiru uul. nurgalt nr. 1. A. Adamson. 6878

Köögitüdrukut,
kes hästi keeta oskab, kellel tunnistused on ja Wene keelt räägib, on tarwis W. Pärnu maant. nr. 7, k. 1.

Korralik inimene
wõib korterit saada paarisrahwa juurde Ehiini uul. nr. 15. 6886

Würtspood
leiwaabijuga pidaja haiguse pärast kohe ära anda. Lähemat teatust saab Tiitsu kaupluses Uuel uul. 6887

Poerummid
on ära üürida Uue Kalamaja uul. nr. 11, küsida kojamehe käest. 6869

Söömapood
on kõige kraamiga iseäralikų juhtumise pärast ära anda S. Tartu m. nr. 67. 6919

Maja
müüakse pärisrundiga W. Amerika uul. nr. 28, kort. 4. 6915

Uued majad,
pärisrundi peal, on heade tingimistega müüa. Järel küsida S. Nürnbergi uul. Simoni m. kr. 7. 6918

Maja
müüa hea koha peal, W. Amerika uul. nr. 3. 2 6872

Maja
on müüa S. Kompasna uul. nr. 17.

Maja
on odawalt müüa suure krundiga ja suurte wäliste ruumidega. Küsida Slabotka uul. nr. 14, kort. 8. 5

Kiwist sealihapood
on odawalt wälja üürida. Küsida Slabotka uul. nr. 14, kort. 8.

Jalaga-õmblusemasin
on odawalt müüa Soo uul. nr. 17, kort. 6. 6900

Walget wandamendi
liiwa on müüa potisepadele ehk prügitamiseks, 10 kop. koorem, S. Tartu maant. nr. 70. 6883

Hobune
ja töö-wärgid on müüa Karjamaa uul. nr. 9, kalamaja juures. 6884

Sealihapoe-kraam
on müüa Slabotkas nr. 15, poe patent, sill, pakk, kerwed jne. Kaupa tehakse 10. juunil, kell 8—10 õht.

Lihawanker
on müüa Mardi uul. nr. 15, maaldri juures. 2 6904

Ärareisimise pärast
on kaks suurt peeglit ja habeme-äri sild odawalt müüa. Järel küsida S. Pärnu maant. nr. 36. kojamehelt. Näha kella 8—11 e. l. 6879

Müüakse
ttiwan, 2 leentooli, 12 tooli ja tiiwant laud S. Tartu maant. nr. 16, kort. 1. 2 6890

Ärareisimise pärast
müüakse mitmesugused toamööblid, nende seas: ujumise wann, petroleumi-ahi, 2 lapsewankert. Küsida Narwa maant. nr. 10, kort. 8. 2

Paar Kanaria lindu
on müüa Riesenkampfi uul. nr. 1, kort. 13. Näha kella 2—6 p. l.

Kübara wormisi,
uusi ehk pruugituid, soowitakse osta Riesenkampfi uul. nr. 1, kort. 10, naister. kübarategija pr. A. Kiwi.

Kõige paremad ja odawamad
päewapildid
walmistatakse ruttu ja korralikult Pikal uul. nr. 49.
Hinnad algawad:
2 rbl. wisit tosin
4 „ kabinet „
Soowi peale mattpiltidega suurendus kaasas.
Auupaklikult
päewapiltnik A. Jurich.
51tnl 6766

Laste ja naisterahwa
kübarad,
selle aasta moodid, müüakse wäga odawalt, umbes 3/4 hinnaga wälja,
A. Lintzowi
kauplus, Harju uul. nr. 38.
Seallsamas on ka 3 poe silti, 2 ja 3 rbl. tükk, wälja üürida. 6881

1. sorti männapuu-
tõrwa
soowitawad
Wennaksed Malachoffid,
Tallinnas, Kalarannas. 6748

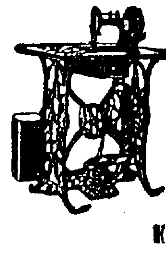

Tallinnas, Wiru uul. nr. 7.
Eestimaa kõige suurem õmblusmasinate kauplus.
Ainus müümisekoht üle ilma kuulsatele
Triumph masinatele.
Suure osa sisseostmise ja enese asjatundmise pärast on kauplusel wõimalik odawamalt ja ka paremaid masinaid müüa kui mujal.
Kaupluse auu on, kui kõik ostjad rahul ja masinaid kiidawad.
Käsimasinate hinnad rbl.; 15.—20.—22.—25.—30.—35.—38.—40. jne.
Jalamasinate „ „ 35.—38.—40.—50.—55.—60.—65.—70. jne.
5? **Täielikud hinnakirjad saawad soowi peale hinnata kodu saadetud.**

G. P. Narusbek'i
poiss- ja tütarlaste
kaubanduse-kool
Tallinnas, W. Pärnu maant. nr. 19-a.
Wastuwõtmise eksamid saawad olema 18. ja 19. augustil. Nõllimise juures on palwekirjale ristimise ja rõugepanemise täht juurde lisada.
Nõllimise wormularid, programmid ja põhjuskirjad on kooli ülewaataja juures saada.
Kooli juures on õhtukursused täiskaswanutele, millede tegewus 1. septembril algab. 4? 6484

Kaupmeestele!
Broderisi 19, 25, 35 kop. tükk.
Spitsisi 84, 168 kop. 100 arss. eest.
Broderitud kraesi tosin 90 kop.
Müümise tunnid 4—7 p. l. Pikal uul. nr. 37. 81 6451

Palun seda herrat,
kes 7. juunil Renteis, Toompeal 100 rbl. wahetas, ja andmata unustas, raha ära tuua Renteisse. Ta on näo poolest tuttaw. 6900

Pühapäewal, 8. juunil, on Kosel jõe ääres must nur
ära kaotatud.
Palutakse hea waewatasu eest ära anda Wase uul. nr. 14, kort. 7.

Must liikmega nuga,
musta nööri otsas, on Telliskopli tippu wiimsel nelipühi pühal ära kaotatud. Auusat leidjat palutakse k. l. tal. ära anda.

Rahakott kadunud
heinamaale. Auusat leidjat palutakse kätte anda laulatuse sõrmus ja muud wäärt paberid, aga rahasumma, mis kottis on, jääb leidjale, S. Pärnu maant. nr. 106, kort. 2, August Liiwa. 9874

Rahakott
wäikese rahaga on leitud. Kätte wõib saada W. Liiwa uul. nr. 11, kort. 1.

Kaotatud
Balti waksalis 8. juunil lapsepalitu ära. Palutakse ära anda Gonsiori uul. nr. 8, kort. 9. 6875

9. juunil on lammas 2 tallega
ära kadunud,
üks tall ja lammas muste-kriimu peaga, teine tall walge. Palutakse waewatasu eest ära tuua Uue Kiriku-aia uul. Kurtmanni m. nr. 4, kort. 1.

Pass kadunud
ära päewapildi ja taskuraamatuga Pika uul. kuni Wana turuni minnes. Palutakse k. l. toim. ära anda.

Hoiukassa raamat
leitud wähese summaga. Kätte wõib saada W. Juhkentali uul. nr. 12, poest. 6911

30./31. mai öösel
warastati
Udrikist kõrb mära ära. 6 aastat wana, lakk pahemal pool, ligi 2 arsh. kõrge, parema tagumise reie peal kinnikaswanud haawa kramm, wäärtus 95 rbl. Lakkwärwiga pruun pruugitud tiibadega wanker, ilma esimeste mutriteta, nahk juhid, halli kalewiga lööbud medru-padi, nahk põll, wäärtus 60 rbl. Kahed rangid, kahed sedelgad, pruun look, nöörist ohjad. Kättetoimetajale 25 rbl. waewapalka. Adr.: чер. ст. Катеринонъ. Udrikti koolisõpetaja Uttendorf. 2? 6712

Wao wallast, Ebawerest
warastati
28. mail s. a. must ruun hobune ära. Märgid: Lauk otsa ja nina peal. lakk pahemal pool ja esimese jala põlwe kühes wäljaspool tolli paksune muhk, 10 aastat wana, 1 toll alla 2 arsina kõrge. Ülesandjale 10 rbl. waewatasu maksab J. Trinkmann. Adr.: чр. ст. Асѣ. 6849

See mees,
kes laupäewal, wastu 1. juunit mitmase rongiga Tallinnast wälja sõitis ja Tapale ära kadus, wõib oma palt kätte saada, Uue Kalamaja uul. nr. 3, kort. 13. 6827

„Aja"
lugejaid,
kel mulluse aasta oktobri-kuu numbrid peaks alles olema, palume neid „Aja" toimetusele tagasi müüa ehk selle aasta numbrite wastu wahetada.
„Aja" toimetus.

Pilt ilus
näggu, walge rõest nagu nooruses kunagi, meeldib kõigile. Prowisor Hans Saati Bortimol-seep kautab wistrikud, winnid, tedretähed, kollased päewaplekid ja higistamist ja on kõigist teistest iluduseseepidest palju ette. Küsige nimelt prowisor
Hans Saati Bortimol-seepi
ja waatke ette, et igal tükil nimi „Hans Saat" peal on. Rohukaupluses, apteekides ja poodides.
20 kop. tükk.

Korrapäralised kiiraurulaewadesõidud
Soome sõidulaewad:
„Primula" ja „Linnea"
poolt
Tallinnast Helsingisse,
igal esmasp. kell 6 p. l., igal neljap. kell 11 e. l.
Helsingist Tallinnasse,
igal kesknädalal ja laupäewal kell 1/2 10 hom.
Agendid: Victor Ek. Helsingis. Grünberg & Co. Tal.

Täielik wäljamüük!
Saapakauba äralõpetamise pärast.
Riidest ja nahast saapad ja kingad, reform-kingad ja sandalid
Alla sisseostu hinna.
Mashinatega kudumise magasin.
R. Feldhuhn,
Wiru uul. Demini majas.

Kõige suurem auuhind Londonis 1906. aastal.
Ainukene mõjuw abinõuu koide wastu
„Tineolin."
Hea haisuga.
Müüa igas wärwi- ja rohukaupluses, ainult alguvärvilistes plekkoosides.
Akt. selts Riia Chemia wabr. „Glover."
3tr

Temant, Naxos-Schmirgel, Franz Kwarts La Ferté, Jonsdorfi **weskikiwisi.**
Kunst weskikiwi materjali. Jahuweskisi ja wesiweskisi. Turbinisi. Saeweskisi ja kõiksugu puutöö juurde tarwilisi masinaid. Nafta motorisi.
Soowitab **R. Maultsch**, Tallinnas.
3re 6318 Raatuse platsi ääres nr. 11

Wõistlemata headusega
tautud wikatid 2 luige märgiga.
Proowitud rohuniitja.
Täielik wastutus iga wikati eest. Kaupmeestele ainumüük Wenemaal
W. J. Gorbatschewi juures
4088 ekr Tallinnas, wastu Uut turu nr. 15.
Wikatid käiwad oma headusega kõigist teistest sellekohastest üle.

Ministeriumi poolt lubatud ja kinnitatud kõige uuem rohi.
„Loomade söögi-isu kasu ja kosutamise-pulwer Eestimaa."
Eestimaa loomade söögiisu kasu ja kosutamise pulwer annab hobustele, lehmadele, lammastele ja sigadele head söögi-isu ja on wäga soowitaw anda.
Iga karbil on õpetusekiri kaasas. **Karbi hind 25 kop.**
Arthur Ahlmann,
Paides, Eestimaal.
6491 5er
„Loomade söögi-isu kasu ja kosutamise-pulber Eestimaa" on igas apteegis, rohupoodides ja maal II. klidi kaupl. saada.

Tallinna Eesti põllumeesteseltsi
põllu- ja käsitöö-näitus
on 30., 31. augustil ja 1. septembril 7
Tallinnas, „Lootuse" seltsi aias.

Tulekinnituseselts
„WOLGA"
81 asutat. 1871. a.
Kinnitab linnas kui maal majad, mööblid ja kaupa.
Abitalitus, Kaarli kiriku promenadi ääres nr. 9, kort. 2.

Kõiksugu kuld- ja hõbe-asju,
nagu: sõrmuseid, prossisi, käewõrusi, kõrwarõngaid, kaelaehteid, uuri-kettisi, monogrammisi, paberossi toosisi, portmanesi ja kõik sellesse töösse puutuwad, tööd ja kõiksugu kraweerimise töösi.
Hinnad wõimalikult odawad.
Lahke wastutulek
J. F. Willmann Tallinnas,
6812 Harju wärawas Bloomhuu kõrwal nr. 45.

H. Mirme
rohu-, wärwi- ja kohwi-
kauplus
on nüüd S. Pärnu maanteel nr. 12, Amerika uul. nurga peal, Landsbergi poe kõrwal, Tallinnas.
Kõik kaubad on üsna wärsked ja head. Hinnad wõimalikult odawad. Auustatud kaubatarwitajaid palun minu kauplust waatama tulla.
Riidewärwimise,
pressimise ja uhtumise tööst wõetakse ka minu juures wastu ja tehakse hästi ja odawasti. 3?

Benno Loewensohn,
Gr. Königstr. 37. Riga, Gr. Königstr. 37.
kõige parem tellimisekoht
igasugu uuema aja tarwituste jaoks, raamatu- ja kiwitrükikodadele, raamatuköitmise-töötubadele, karbiwabrikutele ja linerimise-töökodadele.
Tähewabriku, aktsiaseltsi
O. J. Lehmanni
ja kiirpresside wabriku: Augsburgi ladu. 4a

Kinnitusselts
„Jakor"
põhjendatud aastal 1872.
Liikumata ja liikuwa waranduse kinnitamine tule wastu.
Merel, jõgedel ja maal weetawate kaupade kinnitamine.
Elu (kapitali) kinnitamine.
Tallinna ja ümbruse jaoks
Nicolai Christiansen,
Pikal uul. nr. 42, kõnetraat nr. 73.
Eestimaa kubermangu jaoks on seltsi inspektori-abiline elukinnituse tarwis 2?
herra **Hellmar Gerretz, Tallinnas.**

Põllutöölistele tähelepanemiseks!
Kes oma waewa niitmises poole osa wähendata soowib, see ostku omale kõige paremast kustali terasest taotud wikatid.
„Murueide wikat."
Wikat on töölliste poolt ära proowitud ja on igal pool, kus temaga tööd tehtud, täit rahulolemist ära teeninud.
Saada igast linna- ja maa-kauplusest.
Pealadu: O. Obram & Co. Pärnus.
Jällemüüjatele head tingimised.
Tähendus: Üksi need wikatid on õiged „Murueide wikatid," kelle peal O. Obram & Co. Pärnus. seisab. 3? 6543

Riigi hoiukassa
wõtab elukinnitamisi wastu:
Kapitali kinnitamine surma puhuks 25—5000 rublani ja pajuki **sega-kinnitamine wanaeaks** 6—600 rublani aastas;
kaasawara ja abiraha kinnitamine alaealistele;
tööliste ja teenijate ettguoline ühine kinnitamine.
Sega- ja elukinnitus surma puhuks wõetakse **ilma arstlise järelwaatuseta ette.** Kui kinnitaja esimese kolme kinnituse-aasta jooksul ära sureb, makstakse kinnitajale kolme aasta kinnituseraha tagasi, millest 5% asjaajamise kuludeks maha arwatakse. Neljandal kinnituse aastal makstakse surma puhul pool, wiiendal kolmneljandiku ja peale wiiendat kinnituseaastat täieline kinnituse kapital wälja. 3000 rublalise kapitali kinnitamise puhul lühendatakse neid neid tähtaegasi 2 aasta peale.
Kõigile kättesaadaw tarif.
Premiade maksmine poole ja neerandi aasta kaupa, ka hoiukassaraamatust wälja arwates. Walitsuse ja muude seltskondnaste ametipalkade teenijate kinnitamisel arwatakse premia rentei kaudu ja igakuisest palgast maha.
Lähemaid teateid saab riigi-hoiukassadest riigipanga osakonna, tolliamett, renteide juures ja pealinna riigi-hoiukassadest. 86ekr

Trükitud A. Beri'i trükikojas, Tallinnas.